

Masteroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige
universitet
Fakultet for samfunnsvitenskap og
teknologiledelse
Institutt for sosiologi og samfunnsvitenskap

Robin Krogtoft

Kampen om Afghanistan

Vestmaktens utfordringer i bekjempelsen av
Taliban

Masteroppgave i statsvitenskap

Trondheim, våren 2013

Robin Krogtoft

**Kampen om Afghanistan:
Vestmaktens utfordringer i bekjempelsen av Taliban**

Masteroppgave i statsvitenskap
Trondheim, mai 2013

Norges Teknisk- Naturvitenskapelige Universitet
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Forord

Et langt og innholdsrikt semester har kommet til veis ende. En interesse for situasjonen i Afghanistan har brakt meg inn i et komplisert masterprosjekt. Semesteret har for meg vært både strevende og lærerikt. Jeg vil starte med å beklage til alle som har fått høre litt mer enn nødvendig om situasjonen i Afghanistan. Når det er sagt er det mange som fortjener en stor takk for all hjelp de har bidratt med til mitt masterprosjekt.

Først og fremst vil jeg rette en stor takk til min veileder, Torbjørn Lindstrøm Knutsen, som har brukt mye tid på denne oppgaven. Dine innspill har virkelig hjulpet, og oppgaven ville ikke blitt det samme uten deg!

Jeg ønsker å rette en stor takk til alle studentene på Lektor Samfunnsfag kull 08, som virkelig kan sies å ha vært et fantastisk kull, med et fantastisk studiemiljø. Jeg vil takke alle som har tatt kaffepause med meg, og alle som har holdt ut med en nordlending som besitter evnen til å irritere på seg gråstein. Takk til kjæresten min som har lest korrektur og ikke minst holdt ut med meg i løpet av masterprosjektet. Samtaler med deg og troen din på meg har bidratt til å motivere meg til å gjennomføre. Tusen takk til familie, venner og kjæreste som har støttet meg i løpet av utdanningen min. En stor takk sendes til alle som har fortjent det!

Innhold

Innledning	1
Del I: Bakgrunn	3
Kapittel 1: Begrep, Teori og Metode	5
Begrepsavklaring	5
Teori.....	8
<i>Nyklassisk Realisme</i>	8
Metode	10
<i>Historisk Metode</i>	11
Kapittel 2: Den historiske utviklingen i Afghanistan.....	13
Den første Anglo-Afghanske krigen (1839-1842).....	13
Den andre Anglo-Afghanske krigen (1878-1880).....	14
Den tredje Anglo-Afghanske krigen (1919).....	15
Sovjetunionen i Afghanistan (1979-1989)	16
Lærdom av historien?	17
Del II: Analysen	21
Kapittel 3: Systemet	23
Vestmaktene som et eget system	25
Regionen som et eget system.....	27
Den internasjonale Afghanistan-konferansen, Bonn 2001	31
Kapittel 4: Stat og Samfunn - Landnivå	33
Afghanistans demografi.....	33
Staten Afghanistan.....	35
Kapittel 5: Beslutningstakere - Individnivå.....	41
George W. Bush	41
Hamid Karzai.....	43
Mullah Mohammed Omar	46
Kapittel 6: Diskusjon	49
Systemets rolle.....	49
Land og samfunnets rolle	52

Individets rolle	55
Del III: Avslutning	59
Kapittel 7: Konklusjon	61
Litteratur	65

Kartliste:

Kart 1: Topografi Afghanistan	18
Kart 2: Sentral-Asia	23
Kart 3: Etnisitet i Afghanistan	33

Figurliste:

Figur 1: Etnisitet i Afghanistan (i prosent]	34
--	----

Innledning

Etter planen skal de siste ISAF-styrkene, de internasjonale sikkerhetsstyrkene, forlate Afghanistan i 2014, og med det overlate ansvaret for sikkerheten i landet til den afghanske regjering (NATO 2012). Over et tiår etter at de første vestlige soldatene satte sine føtter på afghansk jord, skal de nå forlate landet. Prosessen har vært lang for de involverte partene, og en kan si at det har vært både oppturer og nedturer. Etter at Barack Obama ble insatt som president i USA i 2009, har det vært planlagt en gradvis overlevering av sikkerhetsansvaret til de afghanske myndighetene, før de tar fullstendig over i 2014 (Dyndal og Knutsen 2012: 58). Operasjonen i Afghanistan går nå mot slutten, enkelte har allerede trukket seg ut, og livet er ment å skulle gå videre. Hvordan har det egentlig gått? Blant oppgavene som ble satt, i forbindelse med operasjonen i Afghanistan, var å sørge for at landet ikke på nytt ble et friområde for terrorister og terroristorganisasjoner. På grunn av Talibans tilknytning til al-Qaida måtte Taliban på samme måte som al-Qaida fjernes. Kan man si at dette har vært vellykket? Det korte svaret her er enkelt og greit nei. Vi ser fortsatt at Taliban fortsetter sitt virke i Afghanistan. Både gjennom en aktiv rekruttering, samt aksjoner som har til hensikt å påvirke personer tilknyttet både vestlige nasjoner og den afghanske regjering, men også sivilbefolkningen (EASO 2012). Så oppgaven med å få fjernet Taliban fra Afghanistan, og regionen som en helhet har altså ikke lyktes.

Det tydeligste eksemplet på at Taliban fortsetter sitt virke i Afghanistan, ser man i ettervirkningene av de vestlige styrkenes tilbaketrekking fra landet. Den såkalte "norske provinsen" Faryab, i den nordlige delen av Afghanistan, har opplevd en markant økning av angrep fra opprørsgrupper etter norsk tilbaketrekking (Ege 2013). Sikkerhetsansvaret i området har i stor grad blitt overlatt til de lokale afghanske sikkerhetsstyrkene. Disse styrkene mangler våpensystemer som vestlige styrker har nytt godt av, blant annet luftstøtte. Det ser ut til at når de vestlige styrkene trekker seg ut, dannes et maktvakuum som opprørsgruppene ønsker å fylle (Ege 2013).

Problemstillingen for oppgaven er: *"Hvorfor har ikke en koalisjon med vestmakter klart å fjerne Taliban?"*

Den pågående tilbaketrekningen av vestlige styrker, og økningen i voldelige sammenstøt og voldelige aksjoner fra opprørsgrupper, gjør problemstillingen interessant og relevant.

Oppgaven er delt inn i tre hoveddeler. Del én omhandler den historiske utviklingen som har vært i Afghanistan. Her vil oppgaven se på ulike intervensjoner som har vært forsøkt

gjennomført tidligere, av henholdsvis Storbritannia (tre ganger) samt Sovjetunionen. Denne delen konkluderer med at Afghanistan har vært forsøkt styrt, eller temmet, av stormakter tidligere med vekslende hell. Delen viser at å gjennomføre en intervensjon, og forsøke å kontrollere Afghanistan er en vanskelig oppgave, som byr på mange utfordringer. Hva er det som tilsier at det femte forsøket på å kontrollere Afghanistan skulle lykkes? Storbritannia og Sovjetunionen har forsøkt. Vil USA med allierte klare det? Del en starter med å klargjøre begrep, samt belyse det teoretiske og metodiske rammeverket som er valgt for oppgaven.

Del to av oppgaven er delt inn i tre hovedkapitler som viser til de ulike analysenivåene, individ, stat og system, som Waltz (2001) presenterer i *Man, the State and War*. Denne delen drøfter problemstillingen fra tre ulike nivåer, og vurderer hvilke faktorer innen de ulike nivåene som har spilt inn. Kapitlet om systemnivået drøfter problemstillingen i lys av to ulike internasjonale systemer. Regionen som Afghanistan ligger i, Sentral-Asia, blir sett på som et eget regionalt politisk system, mens koalisjonen med vestmakter blir sett på som et annet verdensomspennende system av stormakter. Oppgaven vil her vise til at systemet med vestmaktene glir over i det regionale systemet som Afghanistan er en del av. Det internasjonale systemet med vestlige stormakter går kort forklart inn i det regionale systemet som Afghanistan er en del av. Nivå to, landet, ser på innenriksfaktorer som spiller inn i jobben med å fjerne Taliban. Hva er det med landet Afghanistan som vanskeliggjør jobben med å fjerne Taliban? Til sist i denne delen ser oppgaven på individer som har spilt en stor rolle i konflikten, henholdsvis USAs daværende president, George W. Bush, Afghanistans president Hamid Karzai, samt Talibanleder Mullah Mohammed Omar.

Del tre av oppgaven trekker en konklusjon som viser til at samtlige nivåer har en viss forklaringskraft på hvorfor denne koalisjonen med vestmakter ikke har klart å fjerne Taliban. Oppgaven viser også at den største utfordringen har ligget på systemnivået, og da særlig med tanke på rivaliseringen i det regionale systemet mellom India og Pakistan. Oppgaven konkluderer med at for å få fjernet Taliban må en først sørge for at India og Pakistan klarer å dra i samme fredsskapende retning. Jobben med å få fjernet Taliban fra regionen avhenger særlig av at Pakistan jobber mer målrettet mot nettopp dette.

Del I: Bakgrunn

Kapittel 1: Begrep, Teori og Metode

Hele operasjonen i Afghanistan og jakten på Taliban er en intrikat affære. Det er mange elementer som preger operasjonen. Fra den enkeltes kamp til statsapparatet i Afghanistan til hele det internasjonale samfunn, finner en aktører som spiller inn i konflikten på mange nivåer. Meningen med dette kapitlet er å gi en bedre oversikt over de ulike nivåene og begrepene som denne oppgaven bruker. I tillegg vil kapitlet vise til det teoretiske rammeverket oppgaven tar utgangspunkt i. På grunn av de mange ulike elementene som befinner seg på flere ulike plan, har oppgaven valgt å bruke den nyklassiske realismen som teoretisk rammeverk. Diskusjonen strekker seg fra de første anglo-afghanske krigene og frem til dagens situasjon i Afghanistan, så denne oppgaven vil se på kilder som har omtalt denne situasjonen.

Begrepsavklaring

Hvem er Taliban? Gruppen ble dannet rundt 1994 (Moreau 2011 og Afsar 2008) som et resultat av de mange interne krigene landet opplevde etter at Sovjetunionen trakk seg ut på slutten av 1980-tallet. Taliban har adoptert en ekstrem versjon av Deobandisme (Jones 2008), en konservativ muslimsk retning som søker å etterligne profeten Muhammeds liv og virke. Deobandismen inkluderer særdeles strenge kleskoder for kvinner, hvor straffen for ikke å etterfølge kleskodene var og er harde (Jones 2008). For Taliban er det viktigste at disse strenge levereglene skal få uttrykk i Afghanistans lovsystem - sharia - og strengt følges av landets innbyggere.

Taliban ble i all hovedsak dannet i maktvakuemet i Afghanistan etter at Sovjetunionen trakk seg ut av landet i 1988. Krigene mellom ulike stammer og krigsherrer herjet i landet i nesten ti år til Taliban kom til makten i 1996. Dette ble tatt godt imot av en krigstrett befolkning. Taliban ble sett på av befolkningen som en slutt på de evige krigene (Bakken 2009). Med Taliban kom det et strengt og beintøft styre, hvor sharia-loven ble introdusert og overtredelser ble slått hardt ned på. I tillegg til dette hadde Taliban god støtte i den pashtunske folkegruppen (Bakken 2009). Den største folkegruppen i Afghanistan, omtrent 42 prosent av befolkningen er pashtunere (CIA 2012).

Taliban som organisasjon oppstod altså i pashtunske områder i de sørlige og østlige delene av Afghanistan, mot grensen til Pakistan. Etter mye krig mellom de ulike stammene i Afghanistan innførte Talibanregjeringen en viss orden og kontroll i landet. Men orden ble innført ved bruk av ekstremt strenge lover og regler, og enda strengere straffer for overtredelse av disse reglene (Jones 2008). Taliban introduserte i praksis et totalitært styresett.

Hvorvidt en skal si at et slikt styresett er prisen for å etablere en viss orden i landet skal denne oppgaven la stå ubesvart. Men at Taliban endelig klarte å få en viss form for kontroll i det krigsherjede landet i Sentral-Asia, er rimelig klart.

I følge Maley (2001) er Taliban en konservativ gruppe med helt klare anti-vestlige holdninger. Det går ikke direkte an å spore en utenrikspolitikk i denne gruppen, annet enn å ha et strategisk samarbeid med Pakistan (Maley 2001: 210). Taliban har vist en sterk støtte til islamistgrupperingene, blant annet ved å nekte å utlevere Osama bin Laden etter terrorangrepene, noe som medførte den vestlige intervensjonen. Taliban er ikke noen islamistisk terrorgruppe, men en politisk bevegelse innad i Afghanistan, som ønsker å ha Islam som den politiske rettesnor (Maley 2001: 210). Også med Taliban finner en et sterkt ønske om at det ikke skal være en konge av noe slag. I Islam er det ingen konge, derfor skal det heller ikke være en konge i landet (Maley 2001: 210-211).

I denne oppgaven vil det ikke være et ensidig fokus hvor det bare skal fokuseres på hvorvidt vestmaktene har klart å fjerne Taliban som organisasjon, men også om de har klart å fjerne Taliban som ideologi. Klarer vestmaktene å snu trenden med rekruttering til islamistiske terrororganisasjoner og Taliban, og heller vende denne rekrutteringen til en støtte om staten Afghanistan? Taliban vil altså i denne oppgaven ikke kun vurderes på som en fast organisasjon, men også en ideologi. Denne ideologiens fremste mål er å etablere en muslimsk stat som bygger på sharialovgivning utgått av Deobandi-tradisjonen. Sharia i seg selv er en muslimsk lovgivning som skal hjelpe muslimer på den rette vei og danne grunnlaget for etikk og lovgivning (Vogt 2013).

Problemstillingen for denne oppgaven bruker begrepet "å fjerne" når det snakkes om Talibans virke i Afghanistan. Med dette menes en endring av rekrutteringsgrunnlaget for Taliban i regionen som Afghanistan ligger i. Det må også militære styrker til for å slå ned på organisasjonen, men det vil også her være et fokus mot hva som kan gjøres for at rekrutteringsgrunnlaget til Taliban forsvinner. Hvorfor har ikke denne koalisjonen med vestmakter klart å gjennomføre tiltak som gjør det mer attraktivt for unge afghanere å knytte seg til den sentrale regjeringen i Afghanistan? Det vil ikke være et ensidig fokus mot bruken av militær kraft for å fjerne Taliban, men også bruken av myk makt for å hindre at unge afghanere stiller seg på Talibans side og heller stiller seg på regjeringens side. Så når denne oppgaven spør om hvorfor en koalisjon med vestmakter ikke har klart å fjerne Taliban, spør den seg om hvorfor koalisjonen ikke har klart å fjerne organisasjonen både med hard og myk makt. Altså at rekrutteringen til Taliban fortsetter og organisasjonen klarer å fortsette sitt virke, samtidig som at vestmaktene ikke har klart å bekjempe organisasjonen militært. Det

menes altså både bruk av hard makt, militært, men også myk makt ved at den afghanske regjeringen legger til rette for at det finnes jobbmuligheter, og andre påskudd for å holde seg unna Taliban.

Når oppgaven omtaler "en koalisjon med vestmakter" vises det her i all hovedsak til USA med hjelp fra andre nære allierte. Terrorangrepene mot New York og Washington 11. september 2001 ga støtet til at USA invaderte Afghanistan. Målet for invasjonen var å straffe de ansvarlige for terrorangrepene (Dyndal og Knutsen 2012: 23). USA ville også gjennomføre invasjonen uten hjelp fra NATO. Det kunne for USA være interessant å ha med andre engelskspråklige land under gjennomføringen av invasjonen i Afghanistan, som Storbritannia og Australia. For USA var dårlige erfaringer fra tidligere NATO-samarbeid på Balkan avgjørende for et ønske om å gjennomføre operasjonen på egen hånd (Dyndal og Knutsen 2012: 27). Men selv om USA ønsket operasjonen i Afghanistan å være tilnærmet en amerikansk operasjon, med hjelp fra Storbritannia og Australia, endte det likevel opp med at mange NATO-medlemsland ble med. NATOs sikkerhetsråd sendte 12. september ut en pressemelding som viste til de forpliktelsene NATO-medlemslandene hadde. Dette særlig med tanke på NATO-paktens artikkel 5 som fremholder at "et angrep på et medlemsland skal betraktes som angrep på alle medlemslandene" (Dyndal og Knutsen 2012: 40-41). Hele operasjonen tok også en vending fra den opprinnelige planen som var en rask militær operasjon fra USAs side som skulle straffe de skyldige bak terrorangrepene. Denne planen ble etter hvert utviklet til å bli en oppbygging av en afghansk stat som skulle ha en vennlig holdning mot vesten og som praktiserer folkestyre (Dyndal og Knutsen 2012: 40-45)

Det ble viktig at Afghanistan ble bygget opp som nasjon. For alle landene som deltok i operasjonen var det et felles mål om at Taliban ikke skulle komme tilbake til makten i landet. For alle de involverte partene, USA, europeiske stater og Australia, var det overordnede målet at Taliban ble fratatt muligheten til å styre landet etter sin egen versjon av sharialover. Det viktigste var at det ble en afghansk regjering som representerte hele det afghanske folket (Dyndal og Knutsen 2012: 42). Dette var en interesse som alle deltakerlandene var enige om. Hovedinteressen for medlemmene i koalisjonen var imidlertid ikke nødvendigvis sammenfallende. Særlig for de europeiske statene kan det tenkes at andre grunner lå bak engasjementet i Afghanistan. For de europeiske NATO-medlemslandene hadde NATO i over et halvt århundre vært den største og viktigste garantien for nasjonal sikkerhet, og det var derfor, naturlig nok, en stor interesse for å bevare NATO-alliansen. Hvis USA, etter å ha blitt angrepet utenfra, tyr til militære operasjoner uten å få støtte fra NATO-alliansen, vil dette gi en indikasjon på hvordan USA ser på alliansen. Hvis USA fant det best å operere alene, ville

insentivene for å fortsette i alliansen svekkes. Dette vil være katastrofalt for de mindre europeiske medlemslandene i NATO. Hvis den største aktøren i alliansen forsvinner, mister også alliansen mye innflytelse og makt. Det kan altså være grunn til å anta at de mindre europeiske statene som ble med i operasjonene i Afghanistan hadde andre interesser enn bare å fange de skyldige for terrorhandlingene. Nemlig å sikre sine egne grenser. Det ser ut til at alle statene som er, eller har vært med i operasjonen i Afghanistan, har hatt som mål å sørge for at landet ikke blir styrt av Taliban etter en radikal versjon av sharialovgivning. Det finnes også som vist, noen andre grunner til at statene fra NATO ønsker å være med. Den overordnede interessen deres bunner ut i ønsket om NATOs overlevelse. Og da særlig en overlevelse hvor USA fortsatt er med.

Teori

For å forstå hvordan situasjonen i Afghanistan har utartet seg og hvorfor Taliban ikke har blitt fjernet, er det helt sentralt at en forstår at det er mange faktorer som spiller inn. Taliban som organisasjon kan en finne innenfor flere ulike elementer i samfunnet. Det holder ikke å bare se på enkeltindivids innvirkning på operasjonen med å fjerne Taliban, det vil i så fall ikke klare å vise hele bildet. Det er mange elementer som spiller inn når en skal forklare hvorfor Taliban har klart å unngå å bli fjernet av vestmaktene. Samtidig er systemet av en såpass viktig karakter, at hovedfokuset må ligge her. Oppgaven tar form gjennom Waltz (2001) sine ulike nivåer. Oppgaven vil gå dypere inn på hvert av disse nivåene for å finne en årsak til hvorfor Taliban har klart å overleve vestmaktens inntog i Afghanistan og regionen som sådan. Det teoretiske rammeverket for oppgaven vil være den nyklassiske realisme. Vel vitende om at Waltz er nyrealist, vil hans nivåer brukes kun for å sortere stoffet, mens det teoretiske rammeverket vil være nyklassisk realisme.

Nyklassisk Realisme

Før oppgaven viser til noe teoretisk rammeverk, vil det være hensiktsmessig å vise til hva systemet er. Systemet blir av Waltz (2001: 159-161) forklart som den anarkiske tilværelsen stater befinner seg i. Systemet kan best forklares som en hierarkisk stige i anarkiet. Jo høyere opp i hierarkiet, jo større kapabiliteter. Staters handlinger forklares i nyrealismen ut i fra hvor i dette hierarkiske systemet statene befinner seg. Sikkerheten står i høysetet, og statene må handle slik at de statene som er høyest oppe i hierarkiet ikke reagerer med negative sanksjoner. I følge Waltz må en altså fokusere på statens relative kapabiliteter, altså på dens militære og økonomiske kapabiliteter sammenlignet med andre stater.

Nyklassisk realisme beholder det analytiske hovedfokuset på det internasjonale systemet, men det supplerer systemanalysen med diskusjoner på andre analytiske nivåer. Den nyklassiske realismen skiller seg fra Waltz sin nyrealisme ved at den legger flere elementer inn i analysen for å forklare en aktørs, en stats, handlinger. Nyrealismen har utviklet seg fra den klassiske realismen ved å forklare en stats handling ved å se på hvor den er plassert i systemet. Den nyklassiske realismen har utviklet seg fra nyrealismen igjen, ved å se på både eksterne faktorer, som nyrealismen, men også interne faktorer for å forklare en stats handlinger (Rose 1998: 168-172). For den nyklassiske realismen vil både innenriksfaktorer, samt internasjonale faktorer, spille en rolle, fordi det internasjonale miljøet påvirkes av innenrikspolitiske valg. Samtidig som at innenrikspolitiske valg vil legge føringer for et lands utenrikspolitikk i det internasjonale systemet (Elman 1995). Det er et såpass nært forhold mellom internasjonale forhold og innenrikspolitikk at disse ikke kan vurderes alene, men må vurderes sammen (Gourevich 1978). En må ta den spesifikke saken i betraktning før en uttaler seg om hva som har størst forklaringskraft. En kan altså ikke forutinntatt si at en variabel vil gi en bedre forklaring av saken før en har tatt alle variablene med i betraktningen (Elman 1995, Gourevich 1978). Gourevich (1978) viser til at en må se hvem som tjener på den aktuelle politikken som blir ført, hvilken påvirkning politikken vil ha på statens interesser, hvem som definerer de politiske alternativene og hvordan politikken blir legitimert. Ved å finne et svar på disse spørsmålene vil en også kunne si hvorfor det blir ført en viss politikk.

For å forklare en stats handlinger må en se på hvilke faktorer som spiller inn og påvirker den valgte handlingen. Blant annet må en se på statsledernes oppfattelse av sin egen makt, relativ til andre staters (Rose 1998:146-147). Den persepsjonen statens beslutningstaker har på sin egen stats kapabiliteter, kan gjøre at en stats utenrikspolitikk blir preget av enten under- eller overdrivelse av statens kapabiliteter. Altså vil staten risikere å føre en utenrikspolitikk som ikke passer med statens kapabiliteter. Det er altså en mulighet for at staten fører en utenrikspolitikk som passer bedre med en stat som har større kapabiliteter. En av risikoene som ligger her er hvis statslederen har et forvrengt bilde av egen stats kapabiliteter. Et eksempel kan være hvis en stat har redusert sine kapabiliteter i forhold til andre stater. Hvis en statsleder opplever å sitte med makten mens staten mister sin relative makt, vil statslederen fortsatt handle på en slik måte som før staten mistet sin relative makt. Under en dramatisk nedgang i kapabiliteter vil statslederen bruke noe tid før hans oppfattelse av statens kapabiliteter samsvarer med virkeligheten. Endringen av statens faktiske kapabiliteter skjer ofte raskere enn statslederes persepsjon av den samme statens kapabiliteter.

Også statens sosiale institusjoner vil være med å påvirke hvordan statens utenrikspolitikk blir (Rose 1998: 147). Ulike institusjoner innad i en stat vil ha interesse av en viss utenrikspolitikk, og vil med det presse på for å få gjennomslag for en politikk som gagnar dem selv best. Av ulike sosiale institusjoner innenriks kan vi finne forskjellige departement. Som eksempel kan en tenke seg at forsvarsdepartementet vil ha andre interesser enn helsedepartementet, og vil med det presse for en politikk som fører til større inntekter til eget departement. Til sist avhenger det av å ha en sterk stat. Hvis du har en sterk stat vil det være lettere å flytte ressurser dit det er mest behov (Rose 1998: 147).

Den nyklassiske realismen kom som en respons på nyrealismen, og på nyrealismens ensidige fokus på at statens plassering i systemet er det eneste vesentlige når man skal forklare en stats utenrikspolitikk. Nyrealister sier at en stats utenrikspolitikk, Y, kan forklares ut i fra posisjonen som staten har i systemet, X. Nyklassiske realister mener imidlertid at innenriksfaktorer også spiller inn. For å illustrere forskjellene mellom nyrealister og nyklassiske realister kan man bruke en forenklet formel. Den nyrealistiske tilnærmingen kan for eksempel fremstilles slik: $Y = f(X)$. Altså statens plassering i systemet (X) medfører en bestemt adferd i systemet (Y). Den nyklassiske realismen derimot må fremstilles i et mer sammensatt uttrykk, for eksempel slik:

$Y = f[(X) \times z(i)] \times ss$. Hvor z er statslederens persepsjoner som er formet av samfunnets institusjoner (i) og av en sterk stat (ss) som faktisk har evne til å utføre statsledernes beslutninger. Nyklassiske realister legger med andre ord vekt på flere innenriksfaktorer enn hva nyrealister gjør, likevel vil, systemet fremdeles være av avgjørende betydning for de nyklassiske realistene. Systemet er fremdeles den faktoren med sterkest forklaringskraft, men ifølge den nyklassiske realismen vil innenriksfaktorer belyse flere forhold som vil være medvirkende for å forklare en stats utenrikspolitikk.

Metode

Den metodiske tilnærmingen i denne oppgaven er i stor grad inspirert av Leopold von Ranke (2011) og hans fokus på bruken av historiske kilder. Ranke insisterte på at påstandene i et historisk argument måtte holde seg innenfor godt dokumenterte kilder (Moses og Knutsen 2007: 118-119). Situasjonen som er i Afghanistan, og regionen som sådan, er godt dokumentert. Det finnes mye kilder på området, og oppgaven vil benytte seg av dem. Det finnes mye litteratur som kan være med å forklare hvorfor vestmaktene ikke har klart å få fjernet Taliban fra regionen. Den metodiske tilnærmingen for denne oppgaven vil altså være en historisk metode.

Historisk Metode

Iggers (Ranke og Iggers 2011: 8-10) argumenterer for at historie, og med det den historiske metoden, skiller seg fra andre forskningsområder, som filosofi, fordi historien forteller hva som faktisk har hendt. Historien viser til faktiske hendelser, mens filosofien i større grad viser til ideer og idealer. Dette er hva som skiller historie fra filosofi. Ifølge den historiske metoden skal altså materialet som blir funnet være av en slik art som gjør at den er sann. Ved bruk av en historisk metode, blir casene som brukes bygd rundt beviser (Moses og Knutsen 2007: 117). I denne oppgaven kommer den historiske metoden best til syne gjennom den historiske utviklingen som har vært i Afghanistan, og de ulike situasjonene som har vært i landet etter vestmaktens inntog i landet. Dette gjør at oppgaven viser til faktiske hendelser som har vært og bruker dette materialet til drøfting (Berg 2004: 234-235).

Grunnen for valget av historisk metode for denne oppgaven er at temaet er såpass vidt og omhandler så mange ulike områder. Den historiske metoden, med bruk av skriftlige kilder, gir en god oversikt over den lange konflikten, og har mulighet til å inkludere flere elementer enn hva for eksempel en kvantitativ undersøkelse eller et intervju ville klart (Brinkmann og Tanggaard 2010: 139-140). Da oppgaven strekker seg omtrent 150 år i tid, og omfatter flere ulike land vil en intervjuprosess blitt for tidkrevende, og etter all sannsynlighet, ikke like dekkende som hva de skriftlige dokumentene vil være.

Kildene som blir brukt i denne oppgaven kommer fra vanlig litteratursøk. Litteraturen som er brukt i denne oppgaven kan klassifiseres som enten primær- eller sekundærkilder. Primærkildene er litteratur og kilder som kommer direkte fra en av de aktuelle partene i situasjonen i Afghanistan. Dette kan være offisielle uttalelser fra staten, individer som er aktuelle eller organisasjoner som er aktuelle. Viktig å tenke på her er hvilke kilder som brukes. Det kan vise seg at noe av situasjonsbeskrivelsen kan ha forandret seg fra hva det opprinnelige var, eller at forfatteren har et eget klart mål med teksten (Berg 2004: 240). Da noe av kildene kan ha et klart mål for forfatteren om å enten oppbygge eller nedbygge situasjonen som beskrives, har denne oppgaven i de fleste situasjoner flere kilder som viser til den samme empirien. Som Moses og Knutsen (2007: 117-118) viser til er det ved bruk av historisk metode viktig for forfatteren å bruke sunn fornuft. Ved bruk av kildene må en spørre seg selv om forfatteren av kilden er upartisk, eller kan ha en interesse i den aktuelle situasjonen (Moses og Knutsen 2007: 117-118). Leopold von Ranke (2011) viser som sagt til at historikeren skal være en helt upartisk karakter, men dette viser seg å være vanskelig å gjennomføre til tider. Selv om en har gått i lære og blitt historiker vil det fremdeles være en

fare for at egne meninger skinner gjennom. Da kommer bruken av sunn fornuft inn og blir med avgjørelsen om hvorvidt kildene er gode eller ikke.

Kapittel 2: Den historiske utviklingen i Afghanistan

Gjennom historiens løp har Afghanistan vært gjenstand for mange konflikter, både som følge av uenigheter mellom de ulike kulturelle gruppene innad i landet, men også internasjonalt gjennom flere forsøk av andre land å kontrollere Afghanistan. Denne delen av kapitlet vil gi et riss av den historiske utviklingen i Afghanistan, med hensyn til konflikter og forsøk fra andre land å ta kontroll over landet. Hovedoppgaven her er å gi en oversikt over situasjonen, både hvordan den er og har vært, i Afghanistan. For å gi en oversikt over dette vil oppgaven vise til ulike tider av Afghanistans historie, og hvilke konflikter som var gjeldende og hvordan disse utviklet seg og til slutt ble løst.

Den første Anglo-Afghanske krigen (1839-1842)

For Storbritannias del var det en stor frykt for at Russlands inntog i Sentral-Asia skulle bidra til å ødelegge for det britiske imperiets viktigste koloni, India. Hvis Russland fikk kontroll over Afghanistan kunne dette være et springbrett for russiske styrker til å invadere India, en av de største inntektskildene for Storbritannia (Tanner 2009: 132-133). Storbritannia hadde ødelagt forholdet til Persia, etter at de ikke støttet perserne i den russisk-persiske krigen i 1828. Dette gjorde at veien for Russland inn i Sentral-Asia var åpen. Det store spillet om Sentral-Asia hadde India som premie, hvor selve spillet utspant seg i Afghanistan (Tanner 2009: 135-136). Storbritannia så seg nødt til å ta kontroll i Afghanistan for å sikre India, fra invaderende russiske styrker. For å gjøre dette måtte det flere kamper i Afghanistan til. Ved hjelp av flere agenter, blant annet Mohan Lal som bidro sterkt med informasjon til hjelp for britiske styrker til å innta Ghazni. Ghazni var en viktig militær by, som hadde enorme murer og blant de største afghanske hærene som var motstandere av britisk innflytelse i landet (Tanner 2009: 140). Byen ble tatt, og den britiske invasjonen av Afghanistan hadde vært vellykket. Etter invasjonen hadde blitt betegnet som en suksess, dro størsteparten av de britiske styrkene tilbake til India, da det var store områder som skulle kontrolleres der også. For å holde ulike pass åpne og sikre, ble lokale stammer betalt av det britiske imperiet. Afridistammen mottok årlig 8000 britiske Pund for å holde de viktigste veiene åpne, og sikre for at britiske styrker og interesser til å passere fritt (Tanner 2009: 144-145).

Dost Mohammed, en tidligere konge i Afghanistan, skulle by på problemer for de britiske styrkene i Afghanistan. Han hadde samlet sammen en hær nord for Hindu Kush og opererte med geriljalignende aksjoner basert på "hit-and-run". Styrken hans gikk raskt inn og gjorde skade, før de raskt trakk seg tilbake igjen. Dette pågikk i noen måneder før Dost Mohammed overga seg, på grunn av de mange stammene som arbeidet for det britiske

imperiet, og som Storbritannia hadde kjøpt lojaliteten til (Tanner 2009: 148-149). Etter dette ble det mer kontroll over Afghanistan. Den sentrale afghanske lederen Sjah Shuja, som var støttet av britene, innførte skatter på befolkningen. Dette bidro til økt misnøye blant det afghanske folket, og de personene som uttrykte sin misnøye ble straffet av Sjahens folk. Ønsket om hellig krig fra ghazier, stammekrigere, som ble ledet av mullaer ble stadig flere. Dette fordi de britiske bevilgningene til stammene minket. Lederen for landet ble støttet av en utenlandsk hær. I tillegg kom de økte skattene som gjorde misnøyen og ønsket om hellig krig større (Tanner 2009: 150-152).

Samtidig ønsket den britiske regjeringen å redusere kostnadene til okkupasjonen av Afghanistan. Dette skulle gjøres både ved å redusere de britiske styrkenes tilstedeværelse i landet, samt kutte på subsidiene som ble betalt til stammene for deres lojalitet (Tanner 2009: 156-157). Konsekvensen av denne sparepolitikken ble at Storbritannia mistet stammenes lojalitet. Ulike stammeledere søkte å få det britiske nærværet og den britiskstøttede ledelsen i landet fjernet. I januar 1842 begynte britene med tilbaketrekkingen av britiske styrker fra Kabul til India, hvor disse styrkene ble angrepet og nesten 5000 indiske soldater ble drept under tilbaketrekkingen (Tanner 2009: 160-187). Det britiske forsøket på å ha kontroll over Afghanistan ble med dette mislykket. Etter å ha endt bidragene til stammelederne gikk disse mot den britiske invasjonen, samt Sjahen i Afghanistan som ble sterkt støttet fra britisk side.

Den andre Anglo-Afghanske krigen (1878-1880)

Forholdet mellom Storbritannia og Russland er den grunnleggende årsaken til den andre anglo-afghanske krigen. Storbritannia ønsket å fortsette å utøve sin kontroll over India, juvelen i det britiske imperiet. Med Russlands stadig økende interesse i Sentral-Asia, særlig Afghanistan, skapte en økende frykt fra britenes side om at Russland ville søke å invadere India. Sommeren 1878 sendte Russland et diplomatisk følge til Kabul. Og dette diplomatiske oppdraget fra russisk side provoserte nok til å være en bidragsyter til den andre anglo-afghanske krigen (Roberts 2003: 18). Mens den russiske delegasjonen var i Kabul døde Abdullah Jan, prins og tronarving i Afghanistan. På samme tid som tronarvingens dødsfall sendte britene et krav om britisk diplomatisk tilstedeværelse i Kabul, og truet med fullstendig utslettelse hvis dette ikke ble fulgt. Dette oppbrakte Sher Ali, og fikk depresjonen etter sønnens død til å bli sinne. På samme tid kom et tilbud fra russisk side, om at den russiske stat ville støtte og sørge for å fjerne enhver invaderende styrke i Afghanistan (Roberts 2003: 17-18).

Den andre anglo-afghanske konflikten bar preg av at det var to stormakter som stod på hver sin side i konflikten. Spillerne i konflikten er i all hovedsak Storbritannia og Russland, mens spillebrettet er Afghanistan. Sher Ali fikk som vist tilbud fra den russiske siden om at de ville støtte og fjerne enhver invaderende part. Dette gjorde at den russiske siden fikk mer innpass hos den afghanske ledelsen, noe som oppbrakte Storbritannia. Enhver økning av russisk status i området, gjorde India mer truet. Krigen ble til som et resultat av det britiske ønsket om å stoppe det russiske ekspansjonsønsket, og sikre seg selv makten i området (Roberts 2003: 17-20).

Den tredje Anglo-Afghanske krigen (1919)

Da daværende emir i Afghanistan, Habibullah, ble drept 20. februar 1919 tok Amanullah, sønn av Habibullah og guvernør i Kabul, over makten. Amanullah hadde allerede kontroll over hæren og statsfinansene (Roberts 2003: 40), men han hadde imidlertid ikke full kontroll over makten. Det var misnøye med hans ledelse i Afghanistan, og mistanker om at Amanullah bidro til drapet på hans far Habibullah for å kapre makten. Samtidig med dette hadde britene påført restriksjoner på sivile rettigheter og det ble fra britisk hold drept mange indiske sivile (Roberts 2003: 40). Mange av de sivile som led i India var pashtunere, og Amanullah så sitt stikk til å bedre sin egen posisjon innenriks i Afghanistan. Ved å gjennomføre et angrep for å frigjøre de pashtunske stammene i India fra det britiske grepet ville han bedre forholdet til pashtunerne i Afghanistan. Dette ble starten på den tredje anglo-afghanske krigen (Roberts 2003: 40). De afghanske styrkene var dårlige trent, hadde dårlig utstyr, blant annet gammel ammunisjon, som var like stor trussel mot skytter som mål, ingen ledere og dårlig organisering. På samme tid hadde britene plikter andre steder, hvor de blant annet støttet den russiske revolusjon, og tendenser til opprør i Egypt og Irland gjorde at britene ikke ønsket en ny krig som ville tappe statsfinansene. Det var derfor et ønske fra britisk hold å avslutte krigen med Afghanistan så fort som mulig, selv om de britiske styrkene var overlegne de afghanske (Roberts 2003: 40-41). 8 august 1919 signerte Afghanistan og Storbritannia en avtale som sikret Afghanistan full enerett over egen utenrikspolitikk. Afghanistan var ikke lenger en del av det britiske imperiet, men styrte nå sin egen utenrikspolitikk (Roberts 2003: 41).

Årsaken til at den tredje anglo-afghanske krigen fant sted var at emiren, Amanullah, ikke hadde en stor popularitet blant befolkningen. Trangen til å bedre sin egen posisjon og øke sin popularitet ble sterkere. Ved å gå til krig mot britene for å befri pashtunske stammer i India ville bidra til å øke hans popularitet. Men grunnet det svake militæret som Amanullah

rådte over, særlig sammenlignet med de militære styrkene til Storbritannia ble angrepet raskt slått ned. Men britene ville ikke ha nok et ansvarsområde. Andre engasjement rundt i verden gjorde at de totale kostnadene ikke kunne strekke til. Hele grunnen til at den tredje anglo-afghanske krigen ble så raskt avsluttet omhandler britenes posisjon i det internasjonale systemet. Ved at britenes interessesfære omhandlet så mange områder gjorde at Afghanistan var et område som britene rett og slett ikke ønsket å ta kontroll over. Da de afghanske styrkene uansett ikke var sterke nok til å kunne slå ned på de britiske styrkene, utgjorde de ingen trussel mot Storbritannia.

Sovjetunionen i Afghanistan (1979-1989)

For Sovjetunionen under den kalde krigen var det en frykt for at Afghanistan skulle bli av betydelig signifikans og interesse for USA. Det var en frykt for at landet kunne bli en viktig del av USA interessesfære i regionen, særlig etter at USA hadde mistet kontroll og innflytelse i Iran. Dette gjorde at Sovjet ønsket å ta det første steget, og med det komme USA i forkjøpet inn i Afghanistan. I desember 1979 begynte sovjetiske elitestyrker å fly inn i Afghanistan. Invasjonen ble gjort på en effektiv måte, uten noe særlig skuddveksling eller dødsfall, og en rask gjennomføring. Men bare uker inn i invasjonen opplevde sovjetiske styrker at fjellsidene i de landlige områdene krydde av motstand. Konvoier ble offer for bakholdsangrep på smale veier og sovjetiske leire ble satt fyr på. Sovjet møtte en fiende de ikke hadde regnet med, mujahideen. (Tanner 2009: 234-240).

Mujahideen, eller Guds soldater, var kallenavnet på Afghanistans motstandsstyrker. Disse sørget for evige kamper med sovjetiske styrker, og baserte sine angrep på bakholdsangrep og plutselige overfall (Tanner 2009: 243-250). Mujahideen søkte sovjetiske grupper som var isolerte og gjennomførte ofte angrep på slike konvoier, som ga størst suksessrate. I tillegg til denne måten å gjennomføre angrep på, mottok mujahideen ressurser i form av klær, våpen, mat og ammunisjon fra USA. Blant annet ble de utstyrt med rakketskyts som ble brukt mot Kabul (Tanner 2009: 264-265). Mot slutten av 1987 informerte Gorbatsjov, president i Sovjetunionen, at sovjetiske styrker skulle begynne å trekke seg ut. 14 april 1988 ble papirene om sovjetisk tilbaketrekking signert og sovjetiske styrker skulle med dette være ute av Afghanistan i løpet av ni måneder, fra og med 15. mai. 15. februar 1989 forlot de siste sovjetiske styrkene Afghanistan (Tanner 2009: 268-269).

Lærdom av historien?

Av de overstående kapitlene kan vi se at Afghanistan er et land som mange har fått bryne seg på. Å ta kontroll over Afghanistan er ikke nødvendigvis det som er vanskeligst, men å beholde kontrollen over tid, det er hva som er vanskelig. Av de ulike hendelsene som har hendt i Afghanistan, ser vi at de invaderende styrkene ikke ble møtt med så mye motstand da de intervenserte i landet, og fikk relativt rask kontroll over området Afghanistan. Men etter hvert som tiden gikk, og kostnadene med å beholde kontrollen over landet økte, ble også ønsket om å beholde kontrollen over landet gradvis mindre. Kontrollen over landet skjedde gjerne ved at det ble kuttet kostnader fra den invaderende part, ved å kutte ned på bidragene til de ulike stammene som befinner seg i landet. Å sørge for at stammene i Afghanistan er på samme lag som en selv, er av markant betydning for å beholde kontroll og uttøve makt i landet. Videre er det også enkeltindivider som utgjør en forskjell med tanke på rekruttering av mange personer til ulike grupperinger som deltar i motstand mot okkupasjonsmakten.

De fire forsøkene som har forsøkt å temme samt samle Afghanistan til et felles samfunn, har enkelte likhetstrekk. Det mest fremtredende er at i alle de fire forsøkene har det vært en intervensjon som har kommet utenfra. Det er altså ikke en samlet regjering som har blitt bygget opp innen det afghanske samfunn som har forsøkt å samle Afghanistan til ett rike, men større utenlandske stater som har forsøkt på dette. Ting har en tendens til å gjenta seg i Afghanistan. Vi ser også at de som har forsøkt å intervensere i Afghanistan har vært blant sin tids desidert største makter, spesielt militært.

Ett av de store spørsmålene som viser seg i dette henseende, er hvordan så store makter klarte å mislykkes i å samle et stammebasert og umoderne samfunn som Afghanistan. Og en av de største utfordringene en finner i Afghanistan er topografien.

Kart 1: Topografisk kart over Afghanistan

Spesielt de østlige delene av Afghanistan rundt Kabul, er sterkt preget av store fjellkjeder, og tilsvarende dype daler, i tillegg er infrastrukturen og kommunikasjonslinjene i landet lite utbygd. Dette gjør det vanskeligere å koordinere styrker i landet, og forsyningslinjer blir mye enklere å angripe for opprørsgrupper. Det samme gjelder også når det kommer til å samle landet under en fellesregjering sittende sentralt i hovedstaden. Sentrale vedtak klarer ikke å bli kommunisert ut til distriktene, som da heller ikke gjennomfører disse tiltakene. Dette medfører til desentrale styresmakter som kontrollerer sine områder. Dette gjør at å samle landet til en felles stat, med en felles regjering, vanskelig lar seg gjennomføre. I tillegg til at topografien gjør det vanskelig å komme seg frem til de ulike delene av Afghanistan, hjelper det heller ikke at Afghanistan mangler en kystlinje. En kystlinje kunne gjort prosessen med kommunikasjon betraktelig enklere, men dette er saværende i Afghanistan. En kystlinje ville bidratt med en enklere transport via kystlinjen som ville knyttet landet mer sammen. Her er det også viktig å huske på at de ulike områdene i Afghanistan har ulike stammeherrer som styrer sine områder. Alt i alt bunner de fleste utfordringene med å samle Afghanistan til et rike ut i at topografien til landet gjør det særdeles utfordrende å gjennomføre en slik samling av landet. Det har også som vist i de forrige kapitlene, at maktene som har kommet fra utsiden med intensjon om å ta kontroll over

Afghanistan, har brukt lang tid på å i det hele tatt klare å nærme seg kontroll over landet. Denne kontrollen blir også motarbeidet av en tredje part i konflikten. For Storbritannia var denne tredje part Russland, og for Sovjetunionen var den tredje part USA.

Dette bringer oss videre til dagens situasjon. Fellesnevneren for samtlige av intervensjonene i Afghanistan er at en stormakt i internasjonal sammenheng forsøker å samle Afghanistan til en stat med felles regjering. Og det samme skjer under dagens operasjon i Afghanistan, hvor det er USA med hjelp av allierte, sin tur til å forsøke å få Afghanistan samlet til en stat. Vestmaktenes forsøk nå vil være det femte forsøket på å gjennomføre en intervensjon med det resultat at Afghanistan får orden og kontroll. Hvorvidt de har klart det som tidligere ikke har blitt klart, har vært oppe til diskusjon. At operasjonen har vært kontroversiell, vanskelig og full av skjær i sjøen, kan vanskelig motsies. Afghanistan har også blitt preget av det internasjonale samfunnet ved at det har vært parter som støtter motstandsgrupper. Blant annet så vi dette under den sovjetiske okkupasjonen av Afghanistan hvor USA støttet gruppene som kjempet mot Sovjetunionen.

Del II: Analysen

Kapittel 3: Systemet

Enhver stat i det internasjonale samfunn handler i en anarkisk verden, fordi det er ingen overordnet autoritet som har mulighet til å slå ned på en stat som ikke følger de satte spillereglene (Waltz 2001: 187-210). For hver enkelt stat er det å forholde seg til de andre aktørene, statene, det som blir gjeldende for å ivareta sin egen sikkerhet. Til syvende og sist er det statens egen overlevelse som er hovedmålet, og det målet som ligger til grunn for all politikk staten fører (Waltz 2001: 187-210). Med systemet menes det altså en region med flere aktører som på en eller annen måte må ta hensyn til hverandre i utarbeidingen av sin egen politikk. Ved en gjennomføring av en viss politikk, vil dette kunne være med å utløse en reaksjon fra noen av de andre aktørene. For denne oppgaven vil systemet bli sett på som regionen Afghanistan befinner seg i, Sentral-Asia. For den nyklassiske realismen spiller systemet en viktig rolle, og den aktuelle stats kapabiliteter vil være en viktig faktor i dets ambisjoner (Rose 1998). En økning av statens kapabiliteter vil også øke statens ambisjoner i systemet det er en del av.

Kart 2: Sentral-Asia

Området hvor Afghanistan ligger har også mange store aktører til stede. I vest finner vi Iran, men landet vil ikke være så interessant for denne oppgaven da deres fokus ligger mer mot vest og situasjonen rundt Israel. I øst ligger Kina som også er en stor aktør i dette

området. Kina har en tendens til å holde seg unna konflikter og lukke seg mer inne. Nord for Afghanistan ligger de ulike -stan landene som Turkmenistan, Uzbekistan og Tadsjikistan. Disse er ikke så store aktører i området, men betydelige nok til at det er viktig for de vestlige nasjonene å et godt forhold til disse med tanke på etableringer av militærbaser. I sør ligger India og Pakistan som er viktige i området. Forholdet mellom India og Pakistan er ikke særlig godt. Landene har vært rivaler siden slutten av 1940-tallet. Særlig kasjmir-regionen er gjenstand for store konflikter mellom disse landene. Med tanke på at begge landene også har atomvåpen vil disse statene være å regne som store aktører. Pakistan er en av de viktigste aktørene i Afghanistans politikk. Afghanistans sørlige og østlige områder har mye pashtunere, som også befinner seg i Pakistan. Pakistan har også en historie hvor de har støttet Taliban som regjeringsmakt i Afghanistan (Dyndal og Knutsen 2012: 140-141). Hvis Pakistan opplever en gevinst, vil dette for India føles som et tap. Relativt, så vil India tape på at Pakistan tjener, altså et null-sum spill. Det siste India ønsker er at Pakistan skal få større makt i regionen. Derfor vil denne oppgaven se på India og Pakistan som de viktigste aktørene i dette systemet, Sentral-Asia.

Oppgaven vil også måtte drøfte et annet system som, nemlig det store internasjonale systemet, som Sentral-Asia er en del av. I dette systemet finner vi USA som den største aktøren, mens den også har flere mindre aktører som støtter opp om USA. På grunn av vissheten om at USA er så stor at man er best tjent med å "bandwagoning" etter dem. Innad i dette systemet vil det være motstridende interesser. For eksempel ønsker USA en rask militær intervensjon, mens land som Norge søker mot en mer ideologisk oppbygning av staten Afghanistan. Dette kan man se i arbeidsdelingen innad i koalisjonen. Hvor land som Norge i veldig stor grad har fått i oppgave å trene opp de afghanske politistyrkene, mens det i veldig stor grad er USA som gjennomfører militære oppdrag i landet.

I denne delen vil jeg i forholde meg til hvordan rivaliseringen mellom India og Pakistan er med og vanskeliggjør prosessen med å få fjernet Taliban fra Afghanistan. Konflikten mellom de to landene har kommet inn i Afghanistan, og med det gjør jobben med å få fjernet Taliban enda vanskeligere. Når to atomvåpenmakter står på hver sin side i en konflikt blir jobben mer spent. Jeg vil også se noe på forholdet mellom de ulike vestmaktene, for å se om samarbeidet mellom de deltakende landene bærer preg av ulik oppfatning om hvordan en best kan få fjernet Taliban, og om det finnes noen uenigheter mellom dem. Det vil i denne delen også bli sett på hvordan særlig Pakistan bidrar til å skjule Talibanmedlemmer. Dette ved å være veldig restriktiv på å la vestmakter ha tilstedeværelse i Pakistan, samt en motvilje mot å slå ned på kjente Talibanvennlige områder. Oppgaven vil også drøfte hvordan

motivasjonen til de ulike aktørene innad i vestmaktene er ulike og har vært med å påvirke arbeidet med å fjerne Taliban.

Vestmaktene som et eget system

Vestmaktene i denne oppgaven blir i all hovedsak sett på som USA med ulike hjelpere. I dette systemet er USA den desidert største aktøren, mens de andre statene, i all hovedsak vestlige europeiske stater, er mindre aktører. Problemet med dette systemet er at de ulike aktørene hadde forskjellige interesser for å være med i operasjonen i Afghanistan. USA ønsket opprinnelig at operasjonen skulle være en amerikansk operasjon, eller i verste fall en engelskspråklig operasjon (Dyndal og Knutsen 2012: 40-41). Det var aldri i tankene at NATO skulle bli en del av denne operasjonen. Så da NATOs sikkerhetsråd sendte ut en pressemelding den 12. september, om at angrepet på USA skulle bli sett i lys av NATO-paktens artikkel 5, kom dette som en overraskelse på Bush-administrasjonen (Dyndal og Knutsen 2012: 41). Og det amerikanske synet på krigen var at det skulle være en liten krig. Ikke særlig mer enn 500 amerikanske soldater befant seg i Afghanistan, og operasjonen med å fjerne Taliban skulle være over på kort tid (Dyndal og Knutsen 2012: 38), noe den også var, Taliban ble drevet fra makten i Afghanistan i løpet av uker (Dyndal og Knutsen 2012: 28), men Taliban ble ikke fjernet fra Afghanistan. De fortsetter sitt virke i landet med geriljakrigføring mot de vestlige militære styrkene og arbeidet hardt for å komme tilbake til makten i Afghanistan.

For USA var målet med hele operasjonen å få tatt de skyldige for terrorangrepene mot USA den 11. september 2001. Bush uttalte at al-Qaida var en ny fiende, på samme linje som nazister og kommunister tidligere hadde vært (Dyndal og Knutsen 2012: 29). Sammenligner man de militære kapabilitetene til henholdsvis USA og de andre medlemmene av NATO finner vi fort ut at USA vil kunne være like tjent med å gjennomføre militære operasjoner på egen hånd. De andre medlemmene av NATO, i all hovedsak europeiske stater, har ikke noe nytt å tilføre eventuelle militære operasjoner som USA vil ønske å gjennomføre (Gordon 2002). At det er USA som er storebror i NATO-alliansen og besitter de største militære kapabilitetene kan vel ikke sies å være en hemmelighet. Dette innebærer også at hovedtyngden av ansvaret for NATO tilfaller USA. De andre medlemslandene bygger i stor grad egen sikkerhet på det amerikanske NATO-medlemsskapet. Uten USA i ryggen er det flere stater som vil få en vanskelig oppgave med å klare å beskytte egne grenser. Mye av grunnen til at NATO i det hele tatt har overlevd er en endring av oppgaver alliansen har påtatt seg (McCalla 1996). NATO er med andre ord ikke hva det en gang var. Hovedoppgaven til

NATO har gått fra å vekke mot trusselen fra Sovjetunionen, til i dag hvor organisasjonen har flere oppgaver. Blant disse finner vi å jobbe mot terrorisme og spredning av masseødeleggelsesvåpen (Cornish 2004). NATOs oppgave er altså ikke lenger å sikre Europa mot den sovjetiske trussel, naturlig nok. I stedet ser vi at NATO har påtatt seg oppgaver som flyter utenfor organisasjonens egentlige grenser. Blant annet Afghanistan og Irak. I tilfelle med Afghanistan var i midlertidig ønsket fra USAs side at dette kun skulle involvere USA og nære engelsktalende land.

Flere mener at NATOs overlevelse betinger av en amerikansk ledelse (Croft 2002). For mange av NATOs medlemsland er som sagt tidligere, organisasjonen den største kilden til å sikre egne grenser. Norge som eksempel vil ha enorme utfordringer knyttet til å forsvare egne områder, både til lands og til havs. En befolkning på knappe 5 millioner for å forsvare områder større enn Italia (Riste 2005:283), vil vise seg problematisk. Norges forsvar avhenger av NATO-medlemskap (Riste 2005: 283). Forholdet de ulike medlemmene av organisasjonen og motivasjonen de har for NATOs overlevelse skiller seg dramatisk. Kontrasten mellom USA og Norge sine engasjement innen alliansen er store. USA er den desidert største bidragsyteren til alliansen, både når det gjelder militær personell samt militær teknologi (Croft 2002), dette regnet i et rent antall og ikke i forhold til folketallet. For Norges vedkommende vil dette være en umulighet, nettopp på grunn av størrelsen. Videre er også motivasjonen for å opprettholde alliansen forskjellige. Mens det for USA har virket som at NATO tidligere har gjort militære operasjoner mer innviklet og vanskelig enn strengt tatt nødvendig. Særlig under Kosovo-krigen i 1999, da de allierte i NATO forlangte en større rolle under luftangrepene på Serbia (Dyndal og Knutsen 2012: 41). USA har derfor et annet syn på NATO-samarbeidet enn hva mange av de europeiske småstatene. Frykten blant de mindre europeiske statene for at NATO som allianse vil bukke under er reel (Dyndal og Knutsen 2012: 51 og Riste 2005: 283-284). Nettopp at det er en frykt som driver disse statene vil være av interesse. Mens det for USA ikke vil være av nevneverdig betydning om NATO består eller ikke, når man snakker om sikring av egne grenser, vil det være av særdeles signifikans for de europeiske småstatene. En kan ut i fra denne frykten tenke seg at de europeiske småstatene har en motivasjon av å bidra i Afghanistan, nettopp på grunnlag av frykten for at NATO skal forsvinne (Dyndal og Knutsen 2012: 51 og Riste 2005: 283-284).

Mens motivasjonen fra amerikansk hold lå i at deres eget land var angrepet og at de skyldige skulle tas, lå altså motivasjonen for de europeiske småstatene i egen overlevelse. Dette vil helt klart kunne være med på å påvirke arbeidet med å fjerne Taliban fra regionen Afghanistan ligger i. Motivasjonen til de ulike deltakerne i operasjonen vil også kunne være

av betydning for arbeidsfordelingen. Motivasjonen for USA var i aller høyeste grad å få straffet de skyldige bak terrorangrepene i USA 11. september 2001. Dette gjør at arbeidet USA gjennomfører i Afghanistan i stor grad bærer preg av militære operasjoner. Operasjonen i Afghanistan skulle sørge for at landet på ny ikke skulle bli en fristat for terrorister (Saikal 2006). Arbeidet med å gjøre Afghanistan til en terroristfri nasjon innebar å gjøre landet demokratisk, et styresett landet ikke har vært kjent med. Dette innebar også at det ble mange ulike arbeidsoppgaver for de ulike deltakerne i operasjonen. Både å bekjempe Taliban med våpen, som i all hovedsak har falt til amerikansk hold. Men også å bygge opp landet til å bli kjent med, og kjent med et demokratisk styre (Saikal 2006). For mens hovedinvasjonen hvor målet var å fjerne Talibanstyret fra Afghanistan, var over rimelig kjapt, er det selve oppbygningen av landet som tar tid. Og dette er en de områdene de mindre nasjonene tar på alvor, nettopp de oppgavene USA ikke tar like alvorlig. Norge som eksempel har et fokus mot nettopp demokratibyggning, humanitær bistand og økonomisk bistand. Områder som USA ikke er like innstilt og forberedt på (Riste 2005: 283). Nettopp dette gjør at Norge sine hovedoppgaver i Afghanistan ikke skal innebære vanskelige militære oppdrag, men heller å sørge for at institusjonene som kreves i et demokrati blir bygget opp, samt at implementeringen av demokrati skjer fullest. Dette gjør at USA og Norge har særs ulike oppgaver i Afghanistan, og med det ulike fokus med operasjonen i Afghanistan. En annen grunn til at Norge ikke bidrar i samme grad som USA i rent militære oppdrag vil også være Sosialistisk Venstreparti, SV. I tiden da Norge bestemte seg for å sende militære styrker til Afghanistan var SV et av partiene som arbeidet for å motkjempe at Norge skulle bidra militært (Kippe 2009). Et kompromiss ble inngått og Norge sendte styrker som hadde hovedoppgave i stå for opptrening av afghanske politistyrker samt andre sivile oppgaver.

Regionen som et eget system

Regionen som Afghanistan ligger i, Sentral-Asia, har flere aktører som kan regnes som store. Hvis vi ser på Sentral-Asia som en egen region, kan vi av kart 2 se at Kina, Iran, India og Pakistan kan regnes som de største aktørene i denne regionen med Russland lengst nord som enda en sterk aktør. Iran som aktør vil ikke ha den største påvirkning i Afghanistan. Deres største fokus ligger mot vest, da særlig Israel. Flere offentlige uttalelser fra ledelsen i Iran har underbygget det at deres største fokus ligger mot Israel og sørge for et forsvar mot eventuelle angrep som måtte komme (Parsi 2005, FoxNews 2012). Mye av grunnen for dette ligger i at Israel har truet med å angripe Iran hvis de fortsetter med atomprogrammet i landet (Pace

2013). Med dette vil Iran være mer opptatt av å fokusere mot Israel og resten av Midtøsten og bruke mindre tid og ressurser på Sentral-Asia og Afghanistan.

Kina er et spennende tilfelle. De har tendert til å holde seg noe mer tilbaketrukket når det kommer til internasjonale intervensjoner. Med mindre det er en sak som direkte påvirker dem, spesielt økonomisk, så virker det som at Kina ønsker å forholde seg nøytrale og i minst mulig grad være en bidragsyter. Kinas utenrikspolitikk baserer seg i stor grad på å ikke blande seg inn i en stats interne anliggender (Hegseth 2009: 7). Så for Kinas vedkommende er det som skjer innad i et land ikke noe som de skal blande seg inn i. For Kina er det de økonomiske investeringene i et land som er viktige for dem. Særlig Afrika er blitt gjenstand for store økonomiske investeringer fra Kinas side (Hegseth 2009: 7). Kina som aktør i dette området vil ikke være av nevneverdig interesse for denne oppgaven. Deres fokus ligger mye mer i økonomiske investeringer i Afrika.

De ulike -stanlandene, Turkmenistan, Usbekistan, Kirgisistan og Tadsjikistan, vil også være av noe interesse for operasjonen i Afghanistan. For USA vil det være viktig å ha et godt forhold til ett eller flere av disse landene, for på en rask og effektiv måte kunne sette opp militærbaser i regionen hurtig. Regionen i Sentral-Asia er viktig for USA, og det vil derfor være viktig for dem å raskt kunne gå inn i regionen og gjøre sine intervensjoner hurtigst mulig. Viktig her er også at flere av statene har autoritære styre. Usbekistan har hatt et relativt autoritært styre, hvor partiene i landet i stor grad støtter opp om presidenten (Berg 2013). Turkmenistan er en totalitær ettpartistat, hvor makten er sentrert til presidenten (Brevik 2013). Styret i disse landene skiller seg noe drastisk fra hvordan særlig vestlige stater har sine styresett. Derfor vil det være viktig for vestmaktene å ikke være for aggressive med å presse alle statene i regionen til å innføre fullstendige demokrati. Og så lenge vestmaktene er opptatt med Afghanistan vil ikke disse landene bli brydd med press fra vestlige makter om endring av styresett.

Lengst nord i denne regionen finner vi Russland, som vil ha en viss interesse for regionen. Den største interessen for Russland virker å ligge i å motvirke eventuelle "spill-over" av politisk ustabilitet over til Russland eller at terrorismen som råder i regionen skal få fotfeste blant de mange muslimske innbyggerne i Russland (Jeppesen 2004). Det er også en interesse for Russland og Putin, å sørge for en sterkere integrasjon mellom Russland og de ulike -stan landene. Likevel har det blitt innsett fra russisk hold at det ikke vil lønne seg å gjøre Russland som ett av to alternativer for de involverte landene (Jeppesen 2004). Historien har, som vist tidligere, gitt Russland en lærdom om hvor vanskelig det er å skulle gjennomføre aksjoner i Afghanistan. Deres umiddelbare interesse er plassert mer i -stan

landene som ligger nord for Afghanistan, nemlig Tadsjikistan, Kasakhstan, Kirgisistan, Turkmenistan og Usbekistan. Russland vil derfor ikke vektlegges i denne delen (Jeppesen 2004).

I denne regionen er det Pakistan og India som er av størst interesse. To land som har atomvåpen (FN-sambandet 2013), og som har et turbulent forhold. Ser man nærmere på Pakistan vil en kunne se at staten både ønsker å fjerne Taliban og kjempe mot dem, samtidig har landet et større fokus mot Kasjmir-regionen hvor India har okkupert områder (Usher 2009). For Pakistan har, og er, det militære hovedfokuset mot India og sørge for Pakistans sikkerhet fra et eventuelt indisk angrep (Hackett 2013: 324). Den totale pakistanske militære styrken ligger på rundt 640 000 soldater (Hackett 2013: 324), hvorav rundt 250 000 av disse er stasjonert i områdene rundt grensen mot India og Kasjmir-regionen (Usher 2009). Selv om Pakistan har plassert over 100 000 soldater i regionen mot Afghanistan for å kjempe mot Taliban har ikke dette vært en suksess (Hackett 2010: 337). Krigingen mellom pakistanske militære og Taliban fortsetter, samtidig som Pakistans hovedfokus ligger mot øst og Kasjmir-regionen med styrker som skal sikre mot indiske fremstøt (Hackett 2013: 324 og Usher 2009). Når Pakistans hovedfokus ligger mot øst, vil Taliban fortsette å oppholde seg i Pakistan og fortsette sitt virke. Selv om Pakistan har utplassert en relativ stor styrke for å bekjempe Taliban og al-Qaida i de vestlige delene, er det også mistanker om at disse får bevege seg fritt i Paksitan hvis de kjemper mot India i Kasjmir-regionen.

Mens Pakistan særlig før 11. september 2001 støttet Taliban og de sørlige delene av Afghanistan, støttet India de nordlige delene. Etter terrorangrepene i USA kjempet de nordlige stammene sammen med USA mot Taliban (Usher 2009). Det kan også virke som at India har en del innflytelse i USA, blant annet ved at den amerikanske diplomaten Richard Holbrooke under et møte i Islamabad nektet å i det hele tatt nevne Kasjmir. Noe senere i et møte i New Delhi understreket han viktigheten av India og deres bidrag til å skape fred i regionen (Usher 2009). Hvorvidt India har innflytelse eller ikke spiller i og for seg ingen rolle for denne oppgaven, det som i midlertidig spiller en rolle er hvordan Pakistan oppfatter Indias innflytelse på USA. Hvis Pakistan opplever Indias innflytelse på USA som høyst reell vil dette kunne være med å påvirke om Pakistan ønsker amerikansk militær tilstedeværelse innen egne grenser. I tillegg vil det kunne, fra pakistansk hold, oppleves som at de må sørge for sterke militære grenser mot India for å forsikre seg mot en eventuell invasjon. Hvis Pakistan frykter for en invasjon fra India må storparten av deres militære styrker befinne seg på grensen mot India. Naturlig nok, så går dette utover den pakistanske hærens tilstedeværelse i grenseområdene mot Afghanistan, hvor Taliban oppholder seg.

Taliban er som nevnt tidligere, opprinnelig pashtunsk og de fleste medlemmene i Taliban er pashtunere. Områdene hvor pashtunerne har sitt hovedsete ligger i østlige deler av Afghanistan, på grensen mot Pakistan (Johnson 2007: 118-126). Å få fjernet Taliban avhenger i stor grad av Pakistans samarbeid og villighet til å gjøre det samme. Da Pakistan har store grupper med pashtunere, samt at mye av Taliban sitt virke foregår fra landsbyer og områder i grenseområdene mellom Afghanistan og Pakistan, må Pakistan bidra. Enten selv eller la andre nasjoner få mulighet til å gå inn i områdene hvor det er antatt at Taliban oppholder seg. Pakistan må i større grad på banen når det gjelder å jobbe mot å få bukt med Taliban. De vestlige delene av Pakistan kan virke som de er glemt av den pakistanske regjeringen. De desidert fattigste områdene i Pakistan ligger i de vestlige delene, ved grensen til Afghanistan (Johnson 2007: 118-126). Gjennom historien kan vi se at rekruttering til ulike opprørsgrupper forekommer blant de fattigste i befolkningen (Jones 2008a). Det er altså to faktorer fra pakistansk hold som gjør det vanskeligere å få bukt med Taliban. Det første er at Pakistan i mindre grad har militær tilstedeværelse i de mest "talibanutsatte" områdene. Hoveddelen av den pakistanske hæren befinner seg som sagt i grenseområdene til India og Kasjmir-regionen. Den andre er at arbeidet med å heve levestandarden i disse områdene ikke er, med en mild tone, særlig effektiv. For Taliban betyr dette en enklere jobb med å fortsette rekrutteringen blant de fattige i området.

Fra Pakistans synspunkt kan hele operasjonen, som foregår i Afghanistan, bli sett på som en nedgang i Pakistans innflytelse i regionen. Koalisjonen med vestmakter allierte seg etter inntoget i Afghanistan med stammer som i utgangspunktet ønsket at Pakistans innflytelse i landet skulle reduseres (Dyndal og Knutsen 2012: 138-144). Hvorvidt det er en bevisst strategisk handling fra vestmaktene eller ei vil kunne være av interesse for senere forskning, men for denne oppgaven lar jeg denne problemstillingen ligge. Det som er interessant for denne oppgaven er hvordan Pakistan oppfatter denne alliansebyggingen innad i Afghanistan. Hvis Pakistan oppfatter dette som et forsøk fra vestmaktene å nedgradere Pakistans rolle i regionen, vil dette kunne være med på å gi Pakistan insentiv om å støtte Taliban. Ikke minst om Pakistan også anslår Indias innflytelse på USA som stor. En frykt for at erkefienden får økt innflytelse i regionen, vil absolutt være en årsak til at Pakistan vil se seg om etter samarbeidspartnere som kan sørge for en opprettholdelse av pakistansk innflytelse i regionen. Den mest nærliggende potensielle samarbeidspartneren i denne regionen vil for Pakistan fort være nettopp Taliban.

Viktig i dette henseende er også Indias store investeringer i Afghanistan, og tidligere partnere i de nordlige delene av Afghanistan. Også før 11. september 2001 arbeidet nordlige

stammer i Afghanistan med å avsette Talibanregjeringen i Afghanistan. Blant deres største støttespillere finner vi India (Usher 2009). Men også etter at regjeringen med Taliban ble avsatt har India gjort store investeringer i Afghanistan, blant annet bygging av hovedvei tvers gjennom hele landet og byggingen av regjeringsbygget i Kabul. Alt dette har gjort at India blir sett på som en av Afghanistans president Hamid Karzais, aller største støttespillere i regionen (Usher 2009). Indias aktiviteter i regionen vil selvfølgelig bli lagt merke til av Pakistan. Den økende aktiviteten fra India kan sees på som et indisk ønske om å sørge for å bli den regionale dominerende makt, noe som vil være vanskelig for Pakistan å svelge. Noe som igjen vil kunne medføre at Pakistans fokus ligger mot India og ikke mot å sikre seg mot Taliban innen egne grenser.

Vi kan i Dyndal og Knutsen (2012: 163) lese at "folks interesser spriker i alle mulige retninger, men på systemnivå har de en tendens til å nulle hverandre ut". I systemet er de fleste deltakerne tjent med at status-quo opprettholdes, og det vil jobbes mot å opprettholde det slikt. Med tanke på situasjonen mellom trianglet Pakistan-India-Afghanistan, vil det kunne tenkes at et nært samarbeid mellom to av partene vil medføre at den tredje part ønsker å sabotere for å opprettholde status-quo.

Geografien i denne regionen er også med på å vanskeliggjøre prosessen med å fjerne Taliban. Den østlige delen av Afghanistan er dominert av store fjellkjeder, Hindu Kush (Johannessen 2013). Disse områdene er vanskelig å navigere seg gjennom med militære styrker. På grunn av fjell og dårlig infrastruktur, men også at muligheten for bakholdsangrep fra opprørsgrupper er utpreget. Fjellkjedene gir opphav til mange gjemmesteder for medlemmer av Taliban, hvor Taliban både kan fortsette sitt virke med rekruttering og geriljavirksomhet, men også finne trygge overganger til Pakistan. Fjellkjeden bidrar til å lette overlevelsen for Taliban, ved at den bidrar til en noenlunde sikker passasje mellom Afghanistan og Pakistan. I tillegg til at den bidrar med gjemmesteder for Talibanmedlemmer.

Den internasjonale Afghanistan-konferansen, Bonn 2001

Konferansen som fant sted i Bonn desember 2001, skulle legge grunnlaget for en demokratisk og økonomisk oppbygging av Afghanistan i tiden etter Taliban (Leraand 2013). Konferansen kom frem til en provisorisk regjering for landet (Dyndal og Knutsen 2012: 43). Det ble arrangert et møte mellom afghanske grupper, og invitasjoner ble sendt ut til ulike afghanske ledere, de fleste ledere av Nordalliansen. Også andre grupper ble invitert, og pashtunerne ble representert av eksilgrupper. Taliban ble ikke invitert (Dyndal og Knutsen 2012: 43). Den største folkegruppen i Afghanistan opplevde under en konferanse som var ment å stake ut den

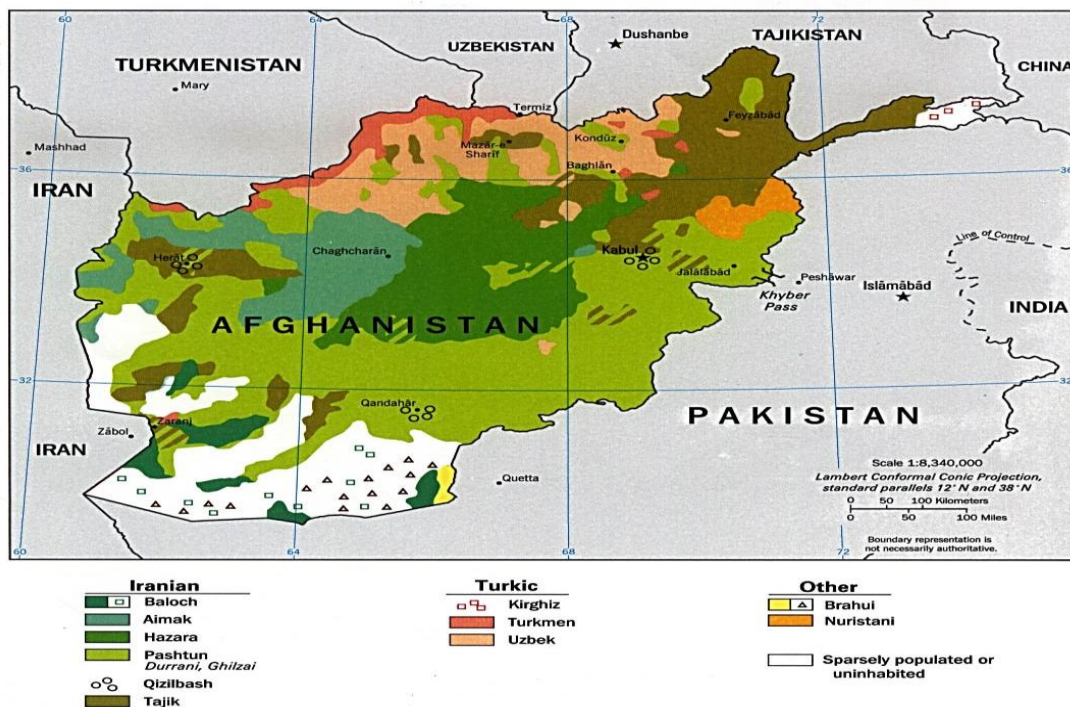
videre veien for Afghanistan, å ikke være ordentlig representert. De pashtunske representantene kom ikke fra Afghanistan men fra eksilgrupper som oppholdt seg andre steder i verden (Dyndal og Knutsen 2012: 43 og Ahwar 2012). Taliban var som vist heller ikke representert under konferansen i Bonn (Dyndal og Knutsen 2012: 43), selv om de er en politisk aktør som har røtter i den største folkegruppen i Afghanistan. Dette kan tyde på og underbygge at vestmaktene ikke så på Taliban som en politisk aktør, men som en terroristorganisasjon. Denne ekskluderingen fra konferansen tyder også på at det ikke var ønskelig å ha med Taliban som en aktør i det fremtidige Afghanistan. Den videre kursen ble staket ut for Afghanistan uten innspill fra Taliban

På grunn av de mange folkegruppene i Afghanistan har det tradisjonelt ved et maktskifte blitt utøvd undertrykkelse av den forrige gruppen som satt med makten (Simonsen 2004). I tiden etter Bonn-konferansen har pashtunerne opplevd å bli undertrykt av andre folkegrupper. Særlig i områder hvor pashtunerne ikke er i overtall (Simonsen 2004). Denne undertrykkelsen viser seg gjennom vold, innbrudd, ran og annen undertrykking. Det er ikke bare innbyggerne, men pashtunerne har selv sagt at de føler at politi og andre maktstyrker i Afghanistan er de som utøver den største undertrykkingen (Simonsen 2004). Denne undertrykkelsen kommer som en følge av at ledelsen i Afghanistan har blitt byttet ut, og er representert i mindre grad av den pashtunske befolkningen. Bonn-konferansen har bidratt til å ytterligere nedgradere den pashtunske innflytelsen i landet. Siden konferansen foregikk uten en reel pashtunsk representant, gjorde dette at de andre folkegruppene kunne arbeide mer aktivt for å styrke egen makt i landet.

Kapittel 4: Stat og Samfunn - Landnivå

Innen denne delen vil oppgaven se på hvordan Afghanistanens demografi og geografi jobber mot vestmaktens operasjoner, og vanskeliggjør denne jobben. Afghanistan som fjelland gjør det mye lettere for medlemmer av Taliban å finne gjemmesteder, samt finne gjemte overganger til naboland. I tillegg til en geografi som favoriserer talibanmedlemmer spiller også demografien inn. Som land er Afghanistan veldig sammensatt, hvor det er mange ulike kulturer og språk som møtes. Dette har gjort at de ulike områdene av Afghanistan har opplevd et eget selvstyre inne i disse områdene. Dette er med på å gjøre operasjonen med å fjerne Taliban vanskeligere. For nyklassisk realisme vises det til at innenriksfaktorer kan være med å legge et press for gjennomføring av visse handlinger (Rose 1998). Det er faktorer som hvorvidt staten er sterk, men også press fra ulike grupper og organisasjoner vil være med å avgjøre hvilke handlinger som er mulige for staten å gjennomføre (Rose 1998).

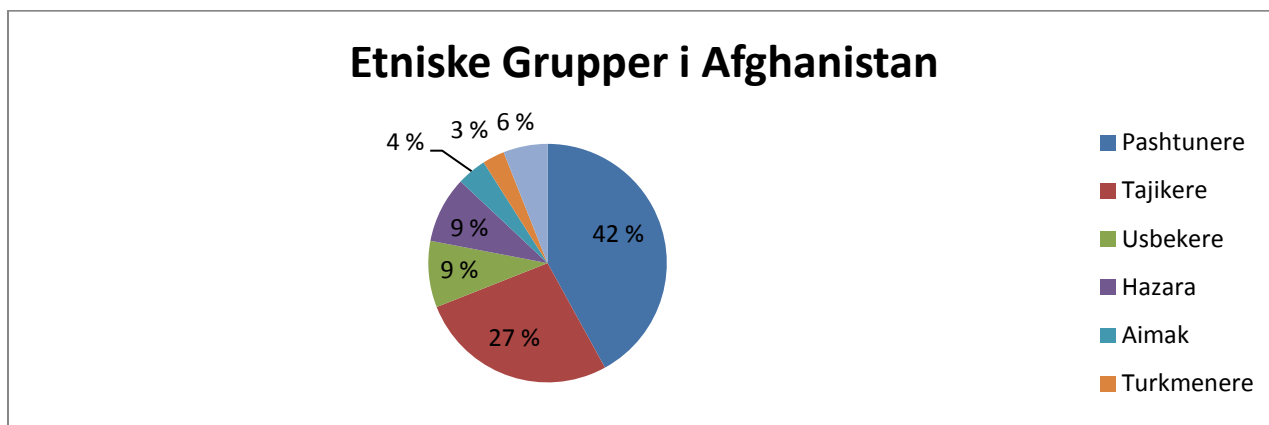
Afghanistans demografi

Kart 3: Etnisitet i Afghanistan

Afghanistan som stat er veldig differensiert. The Central Intelligence Agency (CIA) estimerer populasjonen i Afghanistan til å være på 30, 4 millioner innbyggere, hvor den største etniske folkegruppen pashtunere er 42 prosent av befolkningen. Videre utgjør

Tadjikere 27 prosent, hazare og uzbekere utgjør omtrent 9 prosent hver. I tillegg til dette finnes flere mindre etniske samfunn som utgjør mindre 5 prosent hver (CIA 2012).

Figur 1: Etnisitet i Afghanistan. I prosent.

Afghanistan er preget av å være et mangfoldig samfunn. Problemet her er skillelinjene mellom de ulike samfunnene. For de ulike etniske folkegruppene er skilt mellom religiøs og kulturell praksis. Men også innad i folkegruppene finner vi skillelinjer. For eksempel den største etniske folkegruppen i Afghanistan, pashtunerne. Denne gruppen er splittet innad, gjennom ulik stammetilhørighet eller ulik geografisk bosted. Da mange pashtunere i tillegg har kontakter inn til Pakistan er det lett å forstå at dette gir en utfordring til den afghanske staten om å beholde kontroll (Adeney 2008: 537-538). Ved skapelsen av den afghanske grunnloven fra 2004 var det flere etniske grupper som gikk sammen for å kunne begrense pashtunernes innflytelse. Dette ved å argumentere for at en tilsynelatende ikke-etnisk posisjon favoriserer den største gruppen, pashtunere (Adeney 2008: 540 - 541). Den historiske dominerende stillingen pashtunere har hatt i Afghanistan, Taliban bestod av en overvekt pashtunere, og gruppen hadde en historie med å forfølge de andre etniske gruppene i landet underbygget denne antipatien (Adeney 2008: 541). Det mest naturlige for enhver gruppe er å styrke sin egen posisjon, og som nyklassiske realisme også sier, at en vil handle ut i fra hvilken posisjon en har i systemet. Ved å se på Afghanistan som et system og de ulike etniske gruppene som aktører vil disse gjøre sin handling ut i fra hvilken posisjon de har. De mindre etniske gruppene vil jobbe for å minke makten den største gruppen, pashtunerne har (Rose 1998: 147).

For de ulike gruppene i landet var det ulike ønsker om hvordan styresettet skulle være. For å minke mulighetene for andre etniske grupper å øke sin makt fra på bekostning av egen

gruppe ble det etter Talibans fall stor uenighet mellom de ulike gruppene om hvordan styresettet for Afghanistan skulle være (Adeney 2008: 542-544). Dette videre underbygger det faktum at enighet mellom de ulike gruppene innad i Afghanistan er vanskelig å få til. Da de ulike gruppene søker å fremheve sin egen makt, og jobbe for sin egen innflytelse i landet, vil dette kunne være med på å jobbe mot ett felles ønske. På grunn av de forskjellene som finnes innad i Afghanistan kan dette være med på å bidra til at gjennomføring av politikk og reformer tar lengre tid enn ønskelig. Det vil med dette bli en vanskeligere prosess for vestmakter å skulle arbeide målrettet og gjennomføre nødvendige tiltak raskt, da de ulike gruppene i Afghanistan vil kunne jobbe mot hverandre. I Afghanistan har det vært tendenser hvor de mindre etniske gruppene, tadsjikere, uzbekere og hazare, går sammen som en motvekt for pashtunernes makt. Dette gjør at det blir to store hovedgrupper å forholde seg til i Afghanistan, hvor begge gruppene ønsker å fremheve seg selv, og øke egen makt. Hvis tendensen går mot en undertrykkelse og motarbeiding av pashtunere vil dette kunne bidra til at den pashtunske befolkningen i Afghanistan heller søker å støtte Taliban (Christia og Semple 2009)

De ulike gruppene har også sitt geografiske tyngdepunkt i ulike områder. De ulike regionene i Afghanistan er dominert av en gruppe og blir videre ledet av en stammeleder. Dette vanskeliggjør jobben med å sørge for et sentrert Afghanistan, med styresmaktene i Kabul. Den sentrale makten mister mer av sin innflytelse jo lengre ut i den afghanske periferien du kommer. Dette gjør at vestlige makter ikke kun har regjeringen og presidenten i Afghanistan å forholde seg til, men må også forholde seg til de ulike stammelederne. I tillegg er ønsket om et samlet Afghanistan, med en sentralt sittende ledelse, forbeholdt overklassen. Jo lengre ut i periferien du kommer, jo svakere blir ønsket om et forent Afghanistan (Hyman 2007: 300-302). Taliban er i all hovedsak støttet av etniske pashtunere, og Taliban retter seg i stor grad mot denne gruppen. Taliban som en pashtunsk organisasjon gjør at støtten til Taliban i de områdene hvor flertallet er pashtunere er større enn støtten til regjeringen. Dette gjør at jobben med å fjerne Taliban blir vanskeligere i disse områdene. Særlig etter at Taliban suksessfullt har klart å verve tusenvis av unge afghanske menn til å ofre seg selv i kampen mot den utenlandske okkupasjonsmakten (Christia og Semple 2009: 34).

Staten Afghanistan

Når en snakker om staten Afghanistan kommer en ikke utenom det faktum at de ulike områdene i landet har en stor grad av selvstyre. Som oppgaven viser om Afghanistans demografi har de ulike regionene i Afghanistan en overvekt av en etnisk gruppe. Også innen

disse regionene finner vi stammer som har en veldig stor innflytelse i området. Det vil for vestlige makter i disse områdene være flere stammeledere å forholde seg til. Så selv med formell støtte fra Afghanistans sittende regjering i Kabul, vil det også være viktig for vestlige militære styrker å få støtte fra de ulike stammene og deres ledere. Christia og Semple (2009: 35) viser til at de ulike stammene, og befolkningen generelt, i Afghanistan har støttet den vinnende part i en konflikt. Det vil derfor, for de vestlige militære styrkene, være viktig å vise sin styrke ovenfor befolkningen i perifere strøk. En slik taktikk vil kunne være med på å bidra til at befolkningen vil støtte dem i deres arbeid med å fjerne Taliban. Dette vil i midlertidig innebære en økt investering fra vestmaktene i de militære styrkene i Afghanistan.

Planen til vestmaktene er en stegvis tilbaketrekking av styrker, og gi afghanske myndigheter den overordnede kontrollen av sikkerhetsarbeidet i Afghanistan innen 2014 (Zakaria og Stewart 2013). Dette betyr at sikkerheten i landet vil bli overlatt til de afghanske styrkene, både politi og militær, men spørsmålet vil da være om det afghanske politi- og militærvesen er kapable til å håndtere Taliban og dets tilhengere. Det naturlige spørsmålet blir om vestmaktens tilbaketrekning vil medføre en gjeninnføring av Talibanstyre i Afghanistan. Historisk har befolkningen i Afghanistan støttet den vinnende parten, så hvis Taliban får mulighet til å vokse seg sterkere vil organisasjonen også høste mer støtte i befolkningen (Christia og Semple 2009: 35-37). Det vil fremdeles være amerikanske og andre vestlige styrker til stede i Afghanistan etter 2014, spørsmålet er bare hvor store disse styrkene vil være og om dette er stort nok. Den økonomiske situasjonen i USA tilsier at USA ikke vil ha råd til å opprettholde store styrker i Afghanistan. Samtidig vil dette være helt sentralt i gjenoppbygningen av landet. Hvordan de afghanske politi- og militærstyrkene vil klare seg mot Taliban og deres tilhengere blir ren spekulasjon da det ikke finnes tilfeller som lett lar seg sammenligne med situasjonen i Afghanistan. Det vil være viktig for den videre utviklingen av Afghanistan at det fortsetter å være vestlige styrker tilstede i landet, til en sikkert kan si at Afghanistan er kapabel til å ivareta seg selv.

Også utdanningssituasjonen i Afghanistan er med på å vanskeliggjøre oppgaven med å få fjernet Taliban. Lav utdannelse blant det afghanske folk og arbeid innen narkotikaproduksjon og -trafikk som sees negativt på av vestlige stater. Narkotikatrafikken er Talibans viktigste inntektskilde, og vil ønske å opprettholde denne produksjonen for egen vinnings skyld. Prisen justeres også etter hvordan produksjonen er, og prisen har gått opp fordi produksjonen har gått ned (Dyndal og Knusen 2012: 154-155). Denne narkotikaproduksjonen er et stort onde i Afghanistan og fungerer som, ut fra vestlige verdier, en negativ spiral. Da opiumproduksjon er et av de områdene hvor bønder har best muligheter

for å tjene penger, og det er Taliban de handler med, fungerer dette som en negativ spiral med tanke på finansiering og støtte til Taliban. Organisasjonen tjener store penger på narkotikatrafikken, og bøndene gjør seg avhengige av Taliban for å få solgt opiumet de produserer. For å tukte dette vil det være et behov for å gi bøndene et alternativ til opiumproduksjonen som vil sørge for like inntekter (Dyndal og Knutsen 2012: 154-155). Så lenge mange bønder livnærer seg av opiumproduksjon og salg av opium til Taliban, vil Taliban fortsette å høste støtte i perifere områder i Afghanistan. Jo lenger en forflytter seg fra Kabul, jo mindre innflytelse har den sittende regjeringen. Ganske naturlig vil det være vanskelig for en stammehøvding å akseptere et valg som har blitt pålagt fra en sentralregjering han aldri har snakket med, og som sitter i en by han aldri har sett (Dyndal og Knutsen 2012: 154). Et stort problem som USA har støttet på er vanskeligheten med å etablere det ønskede demokratiet i Afghanistan. Å innføre et styresett i landet som for afghanere flest er helt ukjent er dømt til å bli i beste fall en vanskelig oppgave (Dyndal og Knutsen 2012: 186-187). Ett tiår etter vestens intervensjon i Afghanistan, med mål om å få etablert Afghanistan som et stabilt demokrati, med en vestlig orientert filosofi, har man fremdeles ikke nådd målene (Dyndal og Knutsen 2012: 186-187).

Stammene i Afghanistan og deres kontroll over regioner i landet, gjør at Afghanistan ikke har full kontroll over all utøvende makt i landet. Afghanistan er en svak stat. Da mye av landsbygda blir kontrollert av stammehøvdinge. Som vist tidligere, er ofte tilfellet at jo lengre unna hovedstaden, jo mindre makt har regjeringen (Dyndal og Knutsen 2012: 154). Når det berømte monopolet på makt ikke sitter hos regjeringen (Knutsen 2012) vil dette være med på å vanskeliggjøre prosessen med å få tatt eller fjernet Taliban fra landet. Ved at vestlige makter som opererer i Afghanistan må forholde seg til flere ulike makthavere, avhengig av hvilket område de er i vanskeliggjør jobben. Historisk har dette vært et problem for flere intervensjoner i Afghanistan. For å operere i ett område burde det, for best mulig å sørge for suksess, være avtalt med de ulike stammeherrene. Dette gjør at vestmaktene ikke bare kan forholde seg til den sentrale regjeringen, men også de lokale i form av stammeherrene. Dette er også med på å gi Taliban bedre spillerom i Afghanistan. På samme måte som at vestmaktene må forhandle med de ulike stammene i Afghanistan, kan også Taliban gjøre dette. Av de ulike stammene som finnes i Afghanistan vil det kunne være mulig for Taliban å finne noen som vil ønske å samarbeide med dem. Dette gjør at medlemmer av organisasjonen vil kunne finne seg ulike bosteder hvor de kan "fly under radaren" til vestmaktene. Dette vil være med på å bidra til at jobben med å fjerne Taliban blir enda

vanskeligere. Da organisasjonen kan utnytte stammene i de ulike regionene i Afghanistan til å jobbe i det skjulte.

Det må også vektlegges for afghanske styresmakter, viktigheten av å knytte avhoppere fra Taliban opp til seg selv. For å klare dette burde den afghanske regjeringen, samt vestmaktene som er inne i Afghanistan gjøre det lukrativt for medlemmer av Taliban å hoppe av (Christia og Semple 2009: 36-37). Som vist tidligere har det i Afghanistan til alle tider vært en tendens til å støtte den vinnende parten. Det burde derfor innføres ordninger som gjør det mer attraktivt å støtte den afghanske regjeringen i stedet for Taliban. Disse avhopperne kan være til hjelp for å kartlegge Talibans bevegelser og antatte handlinger (Christia og Semple 2009: 36-38). En slik taktikk vil kunne være med på å bidra til at den afghanske regjering og vestmaktene får et overtak på Taliban, noe som igjen vil kunne bidra til at Taliban krymper. Taliban kan også bruke dette til sin fordel, ved å sende inn spioner. En slik taktikk vil selvfølgelig ikke innebære at alle tidligere medlemmer av Taliban blir tatt i mot ukritisk med åpne armer. Det må åpenbart være en kvalitetssikring av de personene som kommer fra Taliban og ønsker å hoppe av. Men jobben med å sørge for at medlemmer av Taliban på en bedre måte kan integreres i samfunnet, og muligens også bli brukt til å faktisk få bukt med organisasjonen. Samtidig som at regjeringen i Afghanistan burde bruke belønning for å få medlemmer av Taliban til å bytte side, må det også brukes pisk. Balansegangen mellom bruk av belønning og pisk er delikat, og for mye av den ene eller andre vil ikke være positivt. Særlig i Afghanistan hvor historien har vist at innbyggerne tenderer til å støtte den vinnende part, og handle ut i fra sine egne interesser. En må derfor balansere mellom det å demonstrere sin egen makt, samt gjøre det lukrativt å bli medlem av staten Afghanistan, fremfor Taliban.

Et stort problem som vi finner i Afghanistan er problematikken med korrupsjon. I en undersøkelse gjort av United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) kom det frem at en av de viktigste sakene for den afghanske stat var problemet med korrupsjon (UNODC 2012). I 2012 opplevde Afghanistan en total omsetning av bestikkelse på hele 3,9 milliarder amerikanske dollar, og en stor del av disse bestikkelsene kommer til skattemyndighetene. De har fått en markant økning bestikkelser. En undersøkelse viser at cirka 45 % av den afghanske befolkningen opplyste at de hadde betalt bestikkelser til skattemyndigheter (UNODC 2012). Undersøkelsen som er gjort i samarbeid med UNODC (2012) viser også at det er i samfunnsgruppene som har høyest inntekt at bestikkelser blir brukt. Totalt er summen av bestikkelser like høyt som 23 prosent av Afghanistans bruttonasjonalprodukt. Hvis en tar med i betraktningen at det aller meste av disse bestikkelsene blir betalt kontant, betyr dette også at pengene ikke blir betalt skatt av (UNODC 2012). Disse enorme skatteinntektene Afghanistan

går glipp av vil ytterligere undergrave den afghanske stats kontroll over landet. Da disse pengene ikke bidrar slik de egentlig ville vært tiltenkt, med oppbygging av infrastruktur, institusjoner og lønn til de offentlige ansatte, siden de forsvinner i bestiktelser. Den afghanske staten er ikke bærekraftig. De afghanske innbyggerne betaler bestiktelser til offentlige ansatte for at ting skal gå fortere og bedre (UNODC 2012). Staten Afghanistan får ikke de inntektene som den sårt trenger for å klare å bygge opp landet på en måte som skaper arbeidsplasser for opprørere og andre innbyggere.

Kapittel 5: Beslutningstakere - Individnivå

Denne delen av oppgaven drøfter hvilken påvirkning sentrale individer for denne konflikten har hatt i forsøkene på å fjerne Taliban. I denne delen er det fokusert på tre individer, den daværende amerikanske presidenten, George W. Bush, Afghanistans president, Hamid Karzai og Talibanleder Mullah Mohammed Omar. Hvilken innvirkning har disse individene hatt på jobben med å få bukt med Taliban i regionen, om noen i det hele tatt? Dette er spørsmål denne delen skal drøfte. Kapitlet vil undersøke om innsatsen til George W. Bush og Hamid Karzai har bidratt til å fjerne Taliban, Mullah Mohammed Omars rolle i er annerledes: her vil kapitlet se på hvordan han har klart å bevare Talibans posisjon i Afghanistan. I denne delen vil ikke oppgaven fokusere nevneverdig på individenes psykologi, men heller støtte seg til den nyklassiske realismen som sier at individer preges av deres kultur og samfunn (Rose 1998). Individene som blir brukt i denne oppgaven vises mer gjennom det samfunnet de er en del av, i stedet for den psykologien som individene har.

George W. Bush

Kapitlet har måttet velge et individ som representerer vestmaktene. Valget har falt på den daværende amerikanske presidenten, George W. Bush. En kunne også her ha sett på USAs visepresident Dick Cheney som bidro sterkt til USAs sikkerhetspolitikk i årene etter 2001. Kapitlet kunne også drøftet den nasjonale sikkerhetsrådgiveren til den amerikanske presidenten Condoleezza Rice, eller den daværende amerikanske utenriksministeren Colin Powell. Den daværende tyske utenriksministeren, Joschka Fischer spilte også en rolle. Eller en kunne sett på britenes daværende statsminister Tony Blair. Valget falt til slutt på George W. Bush. Operasjonen i Afghanistan skulle i utgangspunktet være en ren amerikansk operasjon, det var USA som ble angrepet den 11. september 2001 og det var, og fortsatt er, USA som er tyngst inne med personell i denne operasjonen. Som øverste leder og den som satt med det siste ordet falt valget naturlig ned på den daværende amerikanske presidenten George W. Bush.

President George W. Bush kan bli plassert politisk, i det Mead (2009) omtaler som *Jacksonianism*. For denne grenen av amerikansk utenrikspolitikk står ære som et helt sentralt tema. Personer som klassifiseres som *Jacksonian* kan lett ty til våpen og sloss hvis de føler de har blitt urettferdig behandlet (Mead 2009: 230-233). Terrorangrepene hvor USA for første gang siden Pearl Harbour ble angrepet på egen jord, påvirket den amerikanske æren. Allerede timer etter terrorangrepene lovt George W. Bush i en tale at de skyldige skulle tas og stilles til ansvar for sine ugjerninger (Dyndal og Knutsen 2012: 24). Denne mentaliteten som setter

æren i førerretet har ofte blitt sett på som en mentalitet som tilhører Det ville vesten og datidens skyteglade cowboyer. Men æren hos det amerikanske folket skal ikke undervurderes. Mange er villige til å gå i krigen for den (Mead 2009: 230-235).

Bush-administrasjonen viste en vilje og ønske om at land i Midtøsten, Afghanistan inkludert, skal oppnå store demokratiske omveltninger. (Stewart 2005). Bush-administrasjonen har utøvd en kraftig motstand mot regimer som ikke ønsker et samarbeid med USA. I flere av disse regimene arbeidet Bush for gjennomføring av et demokratisk styre. Det kan imidlertid virke som at mange av ambisjonene Bush hadde for Afghanistan, og andre land i Midtøsten, ble for store (Stewart 2005). Samtidig støttet amerikanerne autoritære regimer som samarbeidet med USA: ikke-demokratiske regimer som Saudi-Arabia og Egypt fikk i stor grad fortsette sitt virke (Stewart 2005). Bush-administrasjonen var med andre ord ikke konsekvente i sine utenrikspolitiske handlinger (Stewart 2005). Når Bush snakket om å innføre fred og demokrati i Midtøsten, så betydde dette i praksis å endre styreform i stater som ikke samarbeidet med USA. Denne politikken vil kunne være med på å bygge opp under motstanden USA har møtt i Afghanistan. George W. Bush var flittig med bruken av store ord som "menneskerettigheter" og "frihet" for å begrunne sine valg under intervensjoner i amerikansk regi (Stuckey 2007). Den ideologiske fremtoningen USA kommer med om at de skal redde befolkningen med de "riktige" verdiene kan virke provoserende på enkelte. Dette vil bidra til å skyve befolkningens støtte lenger bort.

Det kan til tider virke som at Bush bet over mer enn han kunne tygge. I 2003 mens USA fremdeles var aktivt inne i Afghanistan gikk USA også inn i Irak. Dermed var USA engasjert i to ulike konflikter og måtte bruke enorme militære ressurser på begge krigene (Stuckey 2007). En del av årsaken for Bushs aktive holdning til å intervensjonere kan sees som en følge av de traumatiske episodene 11. september 2001. I Renshon (2008) skrives det at etter terrorangrepene mot USA begynte president Bush å endre sin politiske oppfattelse av verden til å bli mer pessimistisk. Han så verden som mer konfliktfylt (Renshon 2008). Dette kan ha påvirket Bush i de avgjørelsene som ble tatt i forbindelse med operasjoner i Afghanistan, og i den senere jobben med å få fjernet Taliban. For dersom Bush betraktet verden som konfliktfull, vil det vanskelig la seg gjøre å endre den i demokratisk retning. Fokuset vil også kunne gå fra å være på oppbygging av det afghanske samfunn til et fokus mot å militært totalt fjerne Taliban. Ved intervensjonens start var det viktigste å få slått ned og fjerne Talibanregjeringen, noe som gikk overraskende fort (Dyndal og Knutsen 2012: 30-35).

Et annet amerikansk mål var å fjerne sponsormidlene til antiamerikansk terrorisme. En viktig person i så henseende var diktatoren i Irak, Saddam Hussein. I 2003 gjennomført USA,

igjen med hjelp av allierte, en intervensjon i Irak. Begrunnelsen var muligheten for at Irak hadde masseødeleggelsesvåpen. Dette kan sies å ha vært en signatur for amerikansk utenrikspolitikk under George W. Bush, hvor amerikanerne måtte angripe før de selv ble angrepet, særlig gikk dette utover Irak i 2003 (Gupta 2008). Men invasjonen i Irak var kostbar og gjorde at USA flyttet fokuset i for stor grad fra situasjonen i Afghanistan til situasjonen i Irak. En kan sette opp hypoteser om dersom USA hadde taklet Saddam Hussein på andre måter enn ved militære midler, da ville situasjonen også sett annerledes ut i Afghanistan. Det blir ren spekulasjon. Men ressursene kunne bli mer konsentrert inn mot operasjonen i Afghanistan, hvor dette igjen kunne ført til en mer effektiv styring av ressursene mot jobben å fjerne Taliban fra de sentral-asiatiske området, og da særlig Afghanistan. Eventuelt kunne ressursene blitt brukt som et ledd i å kjøpe afghanske stammers lojalitet, slik Storbritannia hadde gjort på 1800-tallet.

Bush virket å være i overkant opptatt av å ha sitt fokus over hele det internasjonale samfunnet, noe som resulterer i at de prosjektene som blir påbegynt ikke får den nødvendige oppmerksomheten som kreves for at situasjonen skal kunne løses. Når man begynner med et nytt prosjekt starter man som regel med full giv og engasjement, og med et klart mål om å fullføre dette. Etter hvert som man starter flere og flere prosjekter, skifter fokus og en står til slutt igjen med en god håndfull halvferdige prosjekter. Det virker som George W. Bush opererer på denne måten. For å fjerne en organisasjon som Taliban fra Afghanistan trengs det full oppmerksomhet, og et klart fokus mot gjennomføringen av den målsetningen som er satt. Den *Jacksonianistiske* tankegangen til Bush kan også ha en forklaringskraft her. Timer etter terrorangrepene talte Bush og sa at de skyldige skulle tas. De som angriper USA i USA skal tas, koste hva det koste vil. Og nettopp denne tanken om rettferdighet og ære gjør at fokuset i for stor grad faller på det å ta de skyldige, der og da. Ikke nødvendigvis i et lengre strategisk perspektiv. Når Bush klarte å fjerne Taliban, som etter hvert ble sett på som medskyldige i terrorangrepet, hadde han i all hovedsak oppnådd sitt mål. Det var ingen grunn til å fortsette. Bush planla med andre ord fram til en militær seier, og synes ikke å ha noen tanker om at det ville være nødvendig å bruke eller befeste seieren. Han la ikke for dagen noen tanker om å veksle den militære seieren inn i en varig politisk gevinst, for eksempel i form av en effektiv og moderne afghansk statsadministrasjon.

Hamid Karzai

Hamid Karzai er av pashtunsk avkom, og var tidligere leder for den pashtunske stammen Popalzai. Denne klanen tilhørte også den tidligere afghanske kongen, Zahir Shah (Filseth

2013). Før Talibanregjeringen tok makten i 1996, var Karzai viseutenriksminister i Afghanistan under den daværende presidenten Rabbanis regjering. Karzai levde i eksil i Pakistan etter at Talibanregjeringen tok over. Selv om han opprinnelig var positiv til Talibanregjeringen, endret han synet etter at faren hans ble drept i et antatt Taliban-attentat i 1999 (Filseth og Johannessen 2013).

Det er vanskelig å si at Afghanistans president, Hamid Karzai, leder en effektiv stat. Han opplever under sitt styre massiv korrupsjon blant offentlige tjenestemenn. Den totale kostnaden av korrupsjon i Afghanistan er oppe i hele 3,9 milliarder dollar (UNRIC 2013). Da Karzai ikke klarer å få fjernet, eller i det minste minke, korrupsjonen i landet er dette med å øke muligheten for Talibans overlevelse. Så lenge offentlige tjenestemenn som jobber under Karzai bruker bestikkelser som en del av sin inntekt, vil Taliban lettere kunne kjøpe seg fri fra arrestasjoner og fangenskap, og fortsette sitt virke.

Karzai har fra sin far lært hvordan en skal løse konflikter (Eide 2011: 289). Den tradisjonelle afghanske måten å løse en konflikt på er gjennom rådslaging og samråd. Denne måten å løse konflikter på har Karzai tatt med seg, og blitt en rådslagingens og konsensuspolitikens mann. Eide (2011: 289) mener at dette har gjort ham konfliktsky. Karzai unngår konfrontasjoner og mener det finnes bedre måter å løse konflikter på.

Hvis man ser på Karzais bakgrunn så finner man ikke mye som har forberedt ham på å bli en statsjef, og da særlig ikke i et land med store interne konflikter. Han er ikke veldig besluttsom og forfølger ikke en utstaket kurs med den største besluttsomhet. Hans manglende erfaring og kunnskap om hvordan institusjoner fungerer gjør at han ikke er en institusjonsbygger. Afghanistan er et land som i veldig liten grad, om noen i det hele tatt, har noen oppbygde institusjoner. Afghanistan måtte bygge sine institusjoner fra grunnen av, og på grunn av dette, bruker Karzai i stor grad gamle krigsherrer og maktpolitikere som rådgivere enn ledere av institusjonene (Eide 2011: 290). Karzai er en mann som i veldig stor grad har blitt valgt inn til å lede Afghanistan fra vestlig hold, og ikke på grunn av hans egenskaper som statsjef. Hans manglende kunnskap har gjort at oppbygningen av institusjoner i Afghanistan har tatt lang tid, og ikke nødvendigvis blir gjort på en effektiv måte. Selv om det i stor grad har vært det internasjonale samfunnet som har fattet politiske slutninger, særlig i internasjonale anliggender (Eide 2011: 291), så har ikke institusjonene i Afghanistan vokst seg til som tiltenkt. Dette kan jo selvfølgelig være på grunn av at det internasjonale samfunnet i for liten grad kjenner til hvordan Afghanistan som kulturell og historisk enhet fungerer. Samtidig med Karzais manglende kunnskap og erfaring med institusjoner gjør at

gjennomføringen ikke fungerer optimalt. Og når Karzai blir sittende igjen som leder, men uten noen særlig makt vil en naturlig konsekvens være at en blir grepet av oppgittethet.

Ulike internasjonale ledere har hele tiden vært opptatt av å fortelle hva som forventes av Karzai. Dette gjør at de vestlige landene legger premissene for hvordan Karzai skal omforme et tradisjonelt islamsk samfunn til å bli mer likt et vestlig demokrati. Og alle disse forventningene som kommer fra vestlige statsledere behøver ikke å stå i stil med hva som faktisk er mulig (Eide 2011: 292). Kanskje er det ikke Karzai som person som svikter som leder for Afghanistan, men heller de ulike aktører i det internasjonale samfunnet som svikter Karzai. Uansett hvilken vei man vrir eller vender på det, har Karzai opptrådt svakt som leder for Afghanistan. Det kan til tider ha sett ut som han er mer opptatt av å beholde makten, enn å gjøre jobben makten medfører (Eide 2011: 290-292). Det er en skummel tendens når statsledere i større grad blir opptatt av makten for egen personlig del, enn å styre landet til det felles beste. Særlig i et land som Afghanistan, hvor det kreves en leder som arbeider for å bedre situasjonen i landet. Både med tanke på å skape arbeidsplasser for innbyggere og for å fjerne terroristgrupper, samt fremstå som den sterke lederen landet faktisk trenger. Som vist tidligere i oppgaven har det afghanske folk en tendens til å støtte den parten som vinner, eller i det minste den parten som gagnar dem best. Hvis arbeidsplasser skapes, og levestandarden for innbyggerne blir av en bedre art, vil dette kunne være med å hemme rekrutteringen til Taliban.

Karzai har i stor grad blitt bundet på hender og føtter. Fra alle kanter får han instruksjoner om hvordan politikken hans skal gjennomføres. Den politikken vi i dag ser er ikke et resultat av Karzais foretrukne politikk, men heller et resultat av en uerfaren leder som blir trukket fra flere kanter. Innenriks i Afghanistan har det vært en tradisjon med stammeledere med en relativ makt over sine områder. Når Karzai også har lært politikk av sin far, som var svært opptatt av å ivareta de afghanske tradisjonene, er det klart at Karzai ikke står nok imot disse stammelederne. Innenrikspolitikken i Afghanistan blir i for stor grad styrt av stammeledere, og gamle militære ledere. I tillegg har ikke Karzai utøvd nok makt over institusjonene som er preget av korrupsjon. Utenrikspolitikken til Afghanistan blir i veldig stor grad styrt av, eller sterkt påvirket av, andre stater. Særlig stater som har nærvær i landet øver press på Karzai for hvilken politikk han skal føre. Alt dette er med på å undergrave statusen til presidenten, og resultatet blir en tafatt leder som ikke evner å ta kontroll. Dette gjør at gjennomføring av politikk som skal bidra til at Taliban blir fjernet fra landet blir fraværende. En leder som blir trukket i alle kanter, og gjør sitt beste for at alle skal være fornøyde. Samtidig som han ikke

slår hardt nok ned på korrupsjon innad både egen regjering og institusjonene, gjør at politikken som skal hindre Taliban i få fotfeste ikke blir gjennomført.

Mullah Mohammed Omar

Å finne kilder om Mullah Omar har vært en vanskelig oppgave, da det ikke finnes så mye informasjon om han. Han har holdt seg skjult, og det finnes ett bilde som antas å være av han, men dette er heller ikke sikkert. Mullah Omar er lederen for Taliban og er altså den som har det siste ordet i hvilke aksjoner Taliban skal gjennomføre, enten angrep mot vestlige makter eller i arbeidet med rekruttering av nye medlemmer til organisasjonen. Det som er kjent om Mullah Omar er at han er den som sitter med makten innad i Taliban. Og han styrte regjeringen som ble kjent som en regjering som undertrykte innbyggere som ikke var sunni-muslimer (Afsar 2008). Mullah Omar hadde også kontakt med Osama bin Laden og lot Afghanistan være arrangør av treningsleire for Al-Qaida. Lederen av Taliban har altså nære kontakter med terroristorganisasjonen Al-Qaida og nære bånd til den avdøde lederen av denne, Osama bin Laden. En av de utløsende årsakene til at "Operation Enduring Freedom", aksjonen som skulle avsette Talibanregjeringen samt fange Al-Qaida medlemmer, var at Mullah Omar nektet å utlevere Osama bin Laden og andre Al-Qaidamedlemmer.

I Edgar (2006) kan vi lese at Mullah Omar drømte at han møtte den muslimske profeten Muhammed som ba han redde Afghanistan fra korrupsjon og utenlandske styrker (Edgar 2006). Mullah Omar skal visstnok ikke være av den mest karismatiske typen, og har mest sannsynlig på grunn av lite utdanning, et dårlig språk (Edgar 2006). Den karismatiske lederstillingen kom til han etter at han skal ha hatt denne drømmen hvor han ble bedt av profeten Muhammed om å befri Afghanistan (Edgar 2006). Her er det viktig å forstå viktigheten av drømmer i den muslimske religion. Særlig er drømmer som inkluderer profeten av signifikant betydning, da disse ikke kan være et av satans verk. Hvorvidt Mullah Omar kun har funnet på hele drømmen, skal jeg unngå å konkludere for mye med. Her vil jeg støtte meg til det nyklassiske poenget om at individet er et produkt sitt samfunn og gjenspeiler dets kultur.

I dette tilfellet er Omar en praktiserende muslim som tilhører Taliban, og med det har tilknytning til den pashtunske folkegruppen (Rose 1998). Som oppgaven tidligere har vist har Taliban adoptert deobandisme når det kommer til leveregler (Jones 2008). Dette innebærer at Omar hører til deobandi-tradisjonen, og følger de levereglene som er satt innen denne tradisjonen. Dette innebærer at Omar hører til en veldig konservativ gren av den muslimske tradisjonen, og er opptatt av å overholde strenge leveregler (Jones 2008). Helt sentralt er det å

leve etter profeten Muhammeds eksempel, og behandle tradisjonen med ære. Dette gjøres ved at menn ikke barberer seg og kvinner har strenge kleskoder (Jones 2008). Den pashtunske bakgrunnen kan gi en pekepinn på Omars handlinger. Som medlem av den opprinnelig pashtunske gruppen Taliban er det rimelig å anta at de pashtunske normene, pashtunwali, er gjeldende. For pashtunere er familie et helt sentralt begrep, og viktigheten av å ivareta familiebånd er elementært. For medlemmer av familien opplever å bli behandlet veldig godt, mens alle andre er en potensiell fiende (Strickland 2007). For pashtunerne er ære et helt sentralt begrep, og alle som er medlemmer av den pashtunske gruppen vil sørge for å ivareta hverandres ære. For uten ære, er du ingen pashtuner (Strickland 2007).

Talibanlederen holder seg fortsatt skjult, og få vet noe som helst om hvor han befinner seg eller hvordan han leder organisasjonen. At Mullah Omar har klart å holde seg skjult over så lang tid kan vitne om en respekt for han innad i Taliban. Siden det ikke finnes noe særlig med kilder, er det vanskelig å skulle komme med en konklusjon på hvilken innvirkning Mullah Omar har hatt på at vestmaktene ikke har klart å fjerne Taliban. Hans forsiktighet med å vise seg offentlig, og at ingen har meldt han inn, antyder at han høster respekt blant medlemmene av Taliban. Også det at han har klart å holde seg skjult over så lang tid har gitt organisasjonen en stabilitet i ledelsen, og gjør visjonene til Mullah Omar lettere å sette ut i virke.

Kapittel 6: Diskusjon

Systemets rolle

Systemet som Afghanistan er en del av er preget av flere store aktører. Blant disse finner vi Russland, Kina, Iran, India og Pakistan. Alle er store aktører og alle har, med unntak av Iran, atomvåpen. For Afghanistans vedkommende, og for ISAFs oppgave med å fjerne Taliban, er det India og Pakistan som er av størst interesse. Den pågående konflikten mellom disse to landene har til en viss grad forplantet seg innenfor Afghanistans grenser. Pakistan har støttet de sørlige delene av Afghanistan som er dominert av pashtunere, mens India har støttet nordalliansen i Afghanistan, som er dominert av tadsjikere og usbekere. Konflikten i Afghanistan er med andre ord rammet inn av en rivalisering mellom to regionale atomvåpenmakter. Dette gjør hele operasjonen betraktelig mer delikat for vestmaktene, og de må trå mer varsomt med disse maktene tilstede.

Disse to hovedaktørene i det regionale systemet ønsker makten i et område som begge grenser til, mot Pakistans østlige grense, Kasjmir. Begge landene har satt inn størstedelen av sine styrker inn mot Kasjmir for å sikre at den andre part ikke får overtak i området. Dette gjør at Talibans tilhengere og Taliban selv, får en lettere jobb med å forflytte seg begge veier over grensen mellom Afghanistan og Pakistan. Dette skjer fordi storparten av den pakistanske militærstyrken er plassert i Pakistans grenseområder mot Kasjmir. Pakistans fokus mot Kasjmir og Indias handlinger i denne regionen, påvirker den militære styrken som Pakistan har plassert i de vestlige områdene mot Afghanistan. I tillegg har Pakistan tidligere støttet de sørlige, pashtunske, områdene som Taliban er utsprunget fra. Dette kan være med på å hindre at Pakistan akter å foreta seg noe. Pakistan har vist en viss vilje til å kjempe mot Taliban, ved at de har utplassert en noe mindre militærstyrke, enn den som er i Kasjmirområdet, som skal kjempe mot Taliban. Det de i praksis da gjør er å kjempe mot en gruppe som de selv tidligere har støttet. I tillegg har Pakistan en stor pashtunsk befolkning, noe som kan være med på å begrense den pakistanske stats vilje til å gjennomføre tiltak som mer eller mindre går utover pashtunere. En omstrukturering av militære styrker fra Kasjmirområdet til de pashtunske områdene, kan medføre en nedgang i den pakistanske regjeringens popularitet, særlig i disse områdene.

India og Pakistan er viktige aktører i regionen. Når disse to landene står såpass langt unna hverandre ideologisk, og har uenighet om landegrenser, gjør dette regionen betraktelig mer ustabil. Når denne konflikten blir flyttet inn i Afghanistan vil dette være med å bidra til at jobben med å fjerne Taliban blir betraktelig vanskeligere. En potensiell sterk støttespiller i

arbeidet med å få fjernet Taliban ville vært Pakistan, nettopp fordi Taliban har friområder i Pakistan og en stor andel av eliten innen Taliban befinner seg i Pakistan. Et potensielt stort problem kan være hvordan Pakistan oppfatter Indias innflytelse på USA. Det kan ha sett ut som at India har hatt en viss innflytelse i USAs politiske holdninger til regionen. Dette faller neppe i god jord hos Pakistan, og vil neppe gjøre at Pakistans arbeid med å fjerne Taliban innen egne grenser, samt å sørge for strengere grensekontroll mot Afghanistan, blir styrket. Hvordan USA håndterer situasjonen mellom India og Pakistan vil være av stor betydning for hvordan det videre arbeidet med å fjerne Taliban vil utfolde seg. Pakistan har vist en viss vilje til å gjennomføre tiltak som vil bidra til å fjerne Taliban, men har så langt bare gjort dette halvhjertet. Frykten for at India skal få bedre fotfeste og befeste sin posisjon som dominerende aktør i regionen vil ikke falle Pakistan lett for hjertet. Indias rolle i regionen har i midlertidig blitt noe befestet. Investeringene som India har foretatt seg i Afghanistan har gjort at India har bidratt til et nært samarbeid mellom de to landene. Dette vil kunne bidra til at forholdet mellom India og Pakistan vil forsures, og kanskje også Pakistans ønske om å hjelpe Afghanistan. Dette skaper problematiske arbeidsforhold i jobben med å fjerne Taliban.

Afghanistan er preget av enorme fjellkjeder. Og særlig i de områdene Taliban har sitt utspring fra, og i stor grad oppholder seg i. Grensepassasjen mellom Afghanistan og Pakistan har øde fjellområder som gjør det lett å forflytte seg usett mellom landene. I dette tilfellet hjelper det ikke at Pakistan har valgt å plassere majoriteten av sine militære styrker i sine grenseområder mot India, i stedet for grenseområdet mot Afghanistan. Det er en betraktelig større andel av det pakistanske militære som befinner seg i grenseområdene rundt Kasjmir, enn i grenseområdene til Afghanistan. Omtrent dobbelt så mange soldater befinner seg i grenseområdene til Kasjmir sammenlignet med styrkene i grenseområdet til Afghanistan. Dette bidrar til at Talibanmedlemmer lettere kan veksle mellom å gjennomføre ulike oppdrag for Taliban i Afghanistan, og oppholde seg i sikkerhet i Pakistan.

Hva så med systemet som vestmaktene inngår i? For dette systemet består av USA med sine nærmeste vestlige allierte. Det kan ha vært et problem for operasjonen at de ulike aktørene innen systemet har hatt ulike motiver for å delta i operasjonen i Afghanistan. For hovedaktøren, USA, var det ikke gitt at operasjonen i Afghanistan skulle bli av en slik art som den til slutt faktisk ble. Utformingen av operasjonen var, som vist tidligere, opprinnelig tiltenkt å skulle fungere som en amerikansk operasjon, hvor USA kunne hente hjelp fra enkelte villige engelsktalende land. Operasjonen var også tenkt å være raskt gjennomført, slik at USA kunne trekke seg fort tilbake. Dette har vist seg å skille seg ganske dramatisk fra hvordan operasjonen faktisk har blitt gjennomført.

For mens USA planla gjennomføringen av operasjonen var NATO raskt ute med å vise til artikkel 5 i NATO-pakten. Dette for å sørge for at det blir en plass til NATO i operasjonen i Afghanistan. Et høyt ønske om å delta i en operasjon langt utenfor egne grenser kan virke noe irrasjonelt. For de europeiske statene vil en deltakelse i operasjonen i Afghanistan medføre en høyere kostnad enn hva de umiddelbare gevinstene vil være. En potensiell konsekvens av NATOs deltakelse i Afghanistan er NATOs fortsatte funksjon, med USA som medlemsland. De mindre europeiske medlemslandene har NATO som sin største sikkerhet. NATOs overlevelse avhenger av det amerikanske medlemskapet, og de mindre europeiske statene vil med det gå langt for å bevise sin lojalitet til NATO og at alliansen fortsatt har en viktig posisjon. Å delta i operasjonen i Afghanistan er en måte å bevise for USA at NATO fortsatt har en oppgave i verdenssamfunnet.

Sikkerhetsalliansen spiller ikke den samme rollen som den gjorde ved oppstarten i 1949. For USA er ikke NATO like viktig som den en gang var. For de europeiske statene spiller NATO imidlertid en viktig rolle for den sikkerhetspolitiske situasjonen fremdeles. Dette gjør at en kostnad som kan knyttes til NATOs fortsatte overlevelse vil være en kostnad som de europeiske statene må ta. Eventuelle kostnader med å bygge opp eget militære til en slik standard som kan sikre hele staten, kan bli store. Et godt eksempel på dette er Norge, som er et stort men grisgrent land. I tillegg rår Norge over store havområder. For Norge vil det være vanskelig å fungere som en vanlig stat og i tillegg ha et militære som kan sikre alle områdene staten rår over. Norge har rett og slett ikke en befolkning stor nok til at dette lar seg gjennomføre. Et annet aspekt er de direkte økonomiske utgiftene knyttet til oppgradering av militæret. Av dette kan vi forstå at motivasjonen for å gjennomføre operasjonen i Afghanistan skiller seg dramatisk mellom den amerikanske motivasjonen og den europeiske. For mens de europeiske statene er mest opptatt av NATOs overlevelse, har USA en motivasjon om å uskadeliggjøre de skyldige bak terrorangrepene som rammet dem.

Motivasjonen som ligger bak det å delta i operasjonen kan en også til en viss grad sees i arbeidsfordelingen mellom de ulike statene som deltar fra vestmaktenes side. Hvor USA i stor grad gjennomfører vanskelige og farlige militære oppdrag, tar blant annet Norge og Tyskland på seg mer sosiale oppgaver i Afghanistan. Motivasjonen for USA har vært å ta de skyldige og stille disse til ansvar, mens de europeiske alliansepartnerne har en intensjon om at NATO skal bestå som motivasjon for operasjonen i Afghanistan. Dette gjør at de europeiske statene må sørge for at deres bidrag til operasjonen er av en art som USA har behov for. Norge er et godt eksempel her. Den norske ekspertisen ligger i stor grad i institusjonsbygging, samt opplæring og demokratibyggning. Dette er ekspertise som USA ikke har fokusert på i

samme grad. Dette gjør at Norge har mulighet til å tilby en tjeneste som trengs i arbeidet med å bygge opp Afghanistan. Disse ulike motivasjonene for deltakelse i operasjonen i Afghanistan vil kunne medføre en viss usikkerhet om hvem som er øverste kommandoinstans, og derfor gjøre operasjonen noe mer uorganisert. Landene er utplassert i ulike deler av Afghanistan, som gjør at informasjonen om hvordan ulike grupper tilknyttet Taliban forflytter seg i Afghanistan, må innom ulike lands militære ledere. Dette kan være med å gi Talibanmedlemmer og mindre grupper et lite forsprang, og dermed kunne klare å slippe lettere unna. I tillegg har landene ulike arbeidsoppgaver. Som sagt er en av Norges oppgave å jobbe for at demokratiet blir implementert i det afghanske samfunnet. Problemet her er at det afghanske samfunnet mangler flere av forutsetningene for at et demokratisk styresett kan slå rot. Dette gjør at fra et afghansk perspektiv blir afghanerne påtvunget et styresett som de ikke kjenner til.

Vestmaktene utelot også å invitere Taliban til Bonn-konferansen. Noe som kan forstås med tanke på at de nettopp hadde fått avsatt Talibanregjeringen, og Bonn-konferansen var ment å skulle innsette en ny provisorisk regjering og stake ut den videre veien for Afghanistan. Å invitere Taliban kan sees på som å invitere fienden. Imidlertid var også denne utelatelsen en realpolitisk tabbe. For det første har Taliban sine røtter i den største afghanske folkegruppen. Den afghanske befolkningen er om lag 42 prosent pashtunere, og Taliban som politisk aktør er en gruppe som representerer dem. For det andre betød utelatelsen av Taliban fra Bonn-konferansen at vestmaktene ikke så på Taliban som en politisk aktør. Dette gjør insentivene for Taliban å starte et samarbeid med vestmaktene nå mindre.

Land og samfunnets rolle

Det er vanskelig å se Afghanistan som en enhetlig stat. Afghanistan er et samfunn sammensatt av mange etniske grupper, stammer og krigsherrer som deler det samme flagget. De mange ulike gruppene som befinner seg innen de afghanske grensene, gjør at interessene innad i landet er mangfoldige og spredt. Den afghanske staten har en dårlig infrastruktur, som har gjort sitt til at det blir liten kontakt mellom de ulike stammene i Afghanistan. Taliban har tilknytning til Afghanistans største folkegruppe, pashtunerne. Etter Talibans fall, var det viktig for flere afghanske stammer at pashtunerne ikke fikk for stor innflytelse igjen. Frykten var stor for at Taliban skulle komme tilbake til makten, og gjøre at de andre folkegruppene i Afghanistan fikk mindre makt og innflytelse i landet.

At Afghanistan har så mange ulike folkegrupper og stammer gjør at Taliban får en lettere jobb med å finne seg allierte. Og særlig i de sørlige og østlige delene av Afghanistan

som grenser mot Pakistan, er områder hvor Taliban kan finne mange allierte. Disse områdene har et klart overtall av medlemmer av den pashtunske folkegruppen, og står nærmere Taliban enn mange av de andre folkegruppene i landet. Nettopp fordi Taliban startet opp i de pashtunske områdene og blant den pashtunske folkegruppen. Kontakten med pashtunske folkegrupper gjør det lettere å komme seg over grensen til Pakistan og med det i sikkerhet fra de vestlige styrkene. Den demografiske sammensetningen i Afghanistan gjør at Taliban på en lettere måte vil finne sine allierte. Med dem klarer de å forflytte seg over grensen mellom Afghanistan og Pakistan, og holde seg skjult for de vestlige militære styrkene.

Den pashtunske befolkningen fikk ikke den samme oppmerksomheten under Bonn-konferansen da det skulle bestemmes hvilket styresett Afghanistan skulle ha. Den iboende frykten blant de andre folkegruppene i landet (usbekere, tadsjikere med flere) om at pashtunerne igjen skal komme til makten, har gjort at de har blitt noe nedvurdert i det afghanske samfunn. Dette vil være med på å drive den pashtunske befolkningen over mot Taliban, som til en viss grad representerer dem. Afghanistan er en stat i en oppbyggende fase. Hovedoppgaven er å få de mest elementære delene i en stat opp å gå. Først og fremst institusjoner for orden, men også sosiale institusjoner som sykehus og skoler samt infrastrukturen i landet. Siden infrastrukturen er svak gjør dette at det er de lokale stammeherrene som må ta kontroll over makten i de ulike områdene hvor de holder til. Dette fordi sentralmakten i Kabul ikke klarer å utøve sin kontroll og makt i disse områdene på grunn av transportvanskeligheter. Dette gjør det vanskelig å betegne Afghanistan som det Hobbes betegner som staten. For Hobbes var staten den part som hadde monopol på maktbruk innad egne grenser (Alnes 2013). Et slikt monopol ble aldri etablert i Afghanistan. Her er det i stor grad de ulike stammene som bruker makt, og opprettholder ro og orden på eget område. Dette gjør at autoriteten til Karzais regjering ikke dekker hele landet, men er i stor grad sentrert rundt hovedstaden Kabul. Dette gir Taliban mulighet til å alliere seg med og bestikke stammeherrer mot at de får fri passasje i deres områder.

Dette kan vi også se i de tidligere krigene som var i Afghanistan. Britene kjøpte seg fri passasje av stammeherrene, og kunne med det frakte ammunisjon og andre viktige ressurser. På samme måte som britene gjorde det under de anglo-afghanske krigene, må også Karzairegjeringen og vestmaktene sørge for at stammeherrene er på deres side, og gjerne betale for deres lojalitet. Historien har vist at stammeherrenes lojalitet kan kjøpes. Bush-regjeringen betalte Nordalliansens krigsherrer for å slåss mot Taliban i 2001. Hvis stammeherrene har sin lojalitet hos regjeringen og de vestlige koalisjonsmaktene, vil dette gjøre jobben vanskeligere for Taliban å overleve. Det er viktig for vestmaktene å sikre

lojaliteten til de stammene som oppholder seg i områdene hvor Taliban er mest aktive. Grenseområdene mot Pakistan vil være essensielle i så måte. Dersom vesten utarbeider et nært forhold til stammelederne som holder til i dette området, vil dette bidra sterkt til å svekke Taliban og sette restriksjoner på Talibans handlingsrom i området.

Å bygge opp politiet, og trene opp politimenn, har vært en sentral oppgave for vestmaktene. Da Afghanistan ikke har en institusjon som sørger for at loven blir overholdt, betyr dette at grupper som Taliban kan få bedre fotfeste i landet. Dette gjelder også institusjoner som skoler. Unge mennesker uten utdanning blir lettere mål for rekruttering til Taliban. Den lave standarden som er på de sosiale institusjonene i landet, gjør at organisasjoner, som blant annet Taliban, kan virke som en sosial institusjon.

Et resultat av den svake staten Afghanistan, er inntektskildene til befolkningen. Afghanistan har en enorm opiumproduksjon. Taliban har størsteparten av inntektene sine fra narkotikatrafikk. Den afghanske regjeringen som har en relativt vestlig orientert politikk, vil presses til å slå ned på narkotikatrafikken i landet. For bøndene som tjener gode penger på valmuer, vil naturlig nok ikke dette falle i god jord. Dette kan være med å bygge opp under støtten om Taliban. Da hovedinntektene til bøndene kommer fra denne narkotikatrafikken, vil de fortsette med produksjonen, og Taliban kan fortsette å sikre seg en strøm av kapital fra denne produksjonen, samt sikre seg en nødvendig støtte fra bøndene.

Noe som er viktig å se på her er at det afghanske samfunnet er gjennomsyret av korrupsjon. Blant de største og økende områdene hvor det oppleves korrupsjon og bruk av bestikkelser er skattemyndighetene. Korrupsjon vil her medføre en nedgang i inntekter for den afghanske stat som igjen vil medføre at staten ikke klarer å utbedre verken infrastruktur og sosiale institusjoner. Den afghanske stat kan sies å ikke være bærekraftig. Den enorme summen som korrupsjon i landet utgjør, er med på å sørge for at utgiftene til den afghanske stat overskrider inntektene.

Det er verdt å spørre seg om også Taliban ivaretar tradisjonelle verdier og en tradisjonell tolkning av Islam. Talibans røtter kommer fra den pashtunske folkegruppen, og det etiske verdigrunnet til Taliban har også blitt utviklet fra de pashtunske. Dette vil kunne bidra til at rekrutteringen til Taliban skjer innad i de pashtunske samfunnene, mot mennesker som mener at de tradisjonelle pashtunske verdiene blir best ivaretatt innad i Taliban.

Det er flere faktorer i staten som kan være med på å bidra til at Taliban har klart å holde seg skjult, og fortsette rekrutteringen. Manglende utdanning gir unge mennesker i Afghanistan dårlige fremtidsutsikter, men Taliban kan gi dem noe. De manglende politistyrkene gjør at det blir lettere å dra fritt rundt. Store inntekter fra narkotikavirksomhet

og mulighet for å kjøpe seg lojalitet blant ulike stammeherrer, gjør det lettere for Taliban å ha fri ferdsel mellom de mange regionene i landet.

Individets rolle

Denne oppgaven har tatt for seg tre individer som har hatt vidt forskjellige interesser i hele operasjonen som har vært i Afghanistan. Fra George W. Bush som hadde sin største interesse i å få fanget og fjernet de skyldige for terrorangrepene mot USA den 11. september. Hamid Karzai har sin største interesse i få Afghanistan til å fungere som en enhetlig stat. Til sist har vi Mullah Mohammed Omar som har hatt sin største interesse i å få Afghanistan til å bli en Sharia-stat hvor Taliban igjen sitter med makten. Alle har de, på hver sin måte, bidratt til at Taliban klarer å opprettholde sin innflytelse i Afghanistan.

Å skulle si hvilken innvirkning Mullah Mohammed Omar har hatt på at Taliban fortsetter sitt virke i Afghanistan er uklart. For det er lite som er kjent om Mullah Omar. Han holder seg skjult fra media og større folkemengder. Det skal visstnok finnes et bilde av han, men det er ikke helt sikkert at bildet er av Mullah Omar. Det som derimot er sikkert med Mullah Omar er hans ønske å få tilbake en Talibanregjering i Afghanistan, basert på sharia-lov. Sitt ensidige fokus mot Islam og bruken av religionen i sitt politiske budskap, har nok vært en medvirkende årsak til at Taliban klarer å fortsette med sin rekruttering av nye medlemmer som ønsker å slåss for Islam. At Mullah Mohammed Omar fikk sin overbevisning gjennom en drøm, hvor han møtte den muslimske profeten Muhammed, gir han legitimitet blant muslimer. Drømmenes rolle i Islam er av stor betydning og er med og gjøre det lettere for Taliban å fortsette rekrutteringen av unge mennesker. En ung muslim som har mistet alt, vil lettere overbevises til å slåss mot de vestlige inntrengerne i landet. I tillegg til dette er det ikke å komme bort fra at Mullahen har vært Talibans øverste leder over lengre tid. Dette er med på å gi kontinuitet til organisasjon og budskap, og kontinuitet til ledelse. Dette vil gi ham legitimitet som leder. Dette vil være en forklarende faktor til hvorfor Taliban klarer å fortsette med rekrutteringen. Gjennom sitt klare fokus på den islamske ideologien, og troen på at Gud er på deres side kan føre til en unaturlig høy tanke om egne styrkers kapabiliteter. Mullah Mohammed Omar og hans tilhengere, vil med troen på at Guds vilje er med på å styrke dem. Dette skal sørge for at de ikke kan tape, som gjør at de handler på en måte som ikke står i stil med den faktiske styrken organisasjonen har.

Omar er også viktig å se i lys av den kulturen han kommer fra. Pashtunernes syn på familie og ære kan nært sammenlignes med den Bush har i sin *Jacksonianske* tankegang.

Som Mack (1975) viser, er det viktig at opprørsgrupper må sørge for å ikke tape for å vinne. Med det menes at så lenge opprørsgruppen, i dette tilfellet Taliban, klarer å overleve så vil de også vinne krigen. For vestmaktene vil det være motsatt. De er avhengig av å få tatt opprørsgruppene, og slå dem ned for å vinne krigen. Den sterkeste parten i konflikten avhenger av at konflikten ikke drar ut i tid. For Taliban er de derimot viktig å få konflikten til å bli så langvarig som mulig. Jo lenger krigen drar ut i tid, jo større sjanse for at ledelsen i den angripende stat opplever press fra befolkningen (Mack 1975). For Mullah Mohammed Omar har det vært strategisk viktig å gjøre at konfliktene i Afghanistan drar ut i tid, for å svekke moralen til motstanderen, som her er vestmaktene. Det er viktig for Taliban og Mullah Omar at organisasjonen klarer å gjennomføre såkalte "hit-and-run" aksjoner. Med dette menes at Talibansoldater gjennomfører raske aksjoner hvor det er om å angripe raskt og rømme omtrent like fort. Og nettopp denne taktikken kan sies at Mullah Mohammed Omar har klart å gjennomføre i Taliban.

Når det gjelder George W. Bush er det viktig å tenke på hvordan han ser på USA og hans plassering innen det Mead (2009) omtaler som *Jacksonianisme*, hans fokus på ære blir sentralt. Som vist var Bush tidlig ute med å fordømme terrorangrepene som skjedde 11. september 2001, men også å garantere at de skyldige skulle tas. Dette kan ha vært med på å gjøre at beslutninger ble tatt for kjapt, og at alle konsekvenser ikke nødvendigvis ble tatt med i betraktningen i den grad de burde.

Det kan virke som at Bush hadde en enestående tro på USAs militære styrker, og at de kunne klare å gjennomføre hvilke som helst militære operasjoner. Mye av grunnen til dette kan ligge i at Bush selv har hatt en viss militær erfaring. Dette kom tydelig fram ved at Bush, midt under operasjonen i Afghanistan, i 2003 også begynte militære operasjoner i Irak. Dette gjorde at de amerikanske styrkene nå befant seg i de to ulike konflikter. For å skulle gjennomføre to militære operasjoner i to forskjellige land, må du ha en klokkeetro på din egen stats militære kapabiliteter. Viktig her er at George W. Bush satt i en helt annen posisjon enn hva Mullah Mohammed Omar gjorde. For i Bush sitt tilfelle representerer han den store intervenerende part i konflikten i Afghanistan, og er derfor ifølge Mack (1975) avhengig av å vinne. USA må sørge for å vinne, hvis ikke vil de risikere at den amerikanske befolkningen mister troen på dem og begynne å jobbe mot dem og den amerikanske tilstedeværelsen i Afghanistan.

Hamid Karzais kommer i en posisjon som blir mer midt i mellom Bush og Mullah Omar. Makten til Afghanistans president kan virke å være noe mer symbolsk enn faktisk reell. Karzai opplever mye press fra andre vestlige staters ledere som ber ham sørge for at den

politikken de mener er best blir gjennomført. Dette er med på å bygge opp under oppfattelsen av Karzai som en svak leder. Flere faktorer bidrar til at Karzai blir oppfattet som en svak leder. Det er stadige korrupsjonsskandaler som ikke blir slått ned på raskt nok. I tillegg vil hans kunnskaper om konflikthåndtering passe dårlig overens med de demokratiske verdiene som Vesten har introdusert til landet. For ham er den tradisjonelle afghanske måten, ved rådslaging, ikke effektivt nok i et land som Afghanistan. Å samle sammen en stor gruppe rådgivere for hver gang et vedtak skal tas er ineffektivt, og i et land som Afghanistan kreves det at beslutninger tas hurtig. Dette gjør at Karzai i for stor grad avhenger av sine rådgivere for å føre sin politikk, i tillegg til at presset fra det internasjonale samfunnet, blir såpass stort at Karzais ønskede politikk nøytraliseres.

Karzais nølende fremtoning og ineffektive politikk gjør at jobben med å bygge opp Afghanistans infrastruktur og institusjoner tar for lang tid. Nettopp dette vil bidra til at Taliban kan fortsette med sine aktiviteter. Mangel på arbeid for unge, dårlig institusjoner og lite utbygd infrastruktur gjør at regjeringen ikke klarer å vinne stor tillit blant befolkningen. Å gjennomføre jobben med å bygge opp Afghanistan ut av intet vil være en vanskelig jobb, men den ineffektive lederstilen til Hamid Karzai gjør at jobben tar lengre tid enn antatt. Dette bidrar til at Taliban makter å beholde, og øke, fotfestet i Afghanistan. En bedre ledelse i Afghanistan ville gjort at befolkningen i landet heller hadde støttet regjeringen og ideen om et samlet Afghanistan.

Individene i operasjonen i Afghanistan har spilt viktige roller i Afghanistankonflikten. Enten som Mullah Mohammed Omar som evner å bruke religionen og sine drømmer som et rekrutteringsgrunnlag. Bush som i stil med Jacksonianism er for opptatt av æren i jakten på Taliban, i tillegg er Bush aggressiv. Midt under operasjonen i Afghanistan startet han en ny operasjon i Irak. Til sist hvor Hamid Karzai som blir dratt til alle kanter, og ikke evner å gjennomføre en effektiv regjering som klarer å bygge opp de nødvendige institusjonene. Alle disse har på sin måte bidratt til at Taliban klarer å fortsette sitt virke i Afghanistan.

Del III: Avslutning

Kapittel 7: Konklusjon

Denne oppgaven har ønsket å finne svar på hvorfor en koalisjon, med økonomisk og militært sterke vestlige stater, ikke har maktet å fjerne Taliban fra Afghanistan og regionen i helhet. Den har organisert diskusjonen ut fra et nyklassisk realistisk perspektiv, og drøftet spørsmålet i lys av tre analysenivåer for å vurdere hvilke faktorer innen hvert av nivåene som spiller inn og gjør at Taliban fortsetter sitt virke. Å trekke frem én faktor alene som avgjørende blir feil. Hele operasjonen som har blitt igangsatt er for komplisert til å trekke en konklusjon basert på en enkelt årsak. Det er imidlertid mulig å rangere faktorene for å se på hvilke faktorer som har spilt den største rollen, og hvilke faktorer som fungerer mer som tilleggsvariabler. En kan spore konflikter i Afghanistan, hvor det er en intervensjonerende part, over 2000 år tilbake, til Alexander den Store som invaderte i 320 f.kr. Den siste operasjonen har i skrivende stund vart i snart tolv år. Årsaken til at operasjonen med å fjerne Taliban har pågått så lenge, og gitt få resultater, er at operasjonen er komplisert og består av mange elementer.

Det er flere innenriksfaktorer i Afghanistan som bidrar til å gjøre jobben vanskelig for vestmaktene. Blant disse finner vi dårlig infrastruktur, mange etniske folkegrupper og en svak stat. I tillegg finner vi individer som også har bidratt til å vanskeliggjøre prosessen med å fjerne Taliban, som lokale krigsherrer som ikke ønsker et samlet og moderne Afghanistan. Mullah Mohammed Omar, Talibans øverste leder, som selvfølgelig jobber for organisasjonens overlevelse. Hamid Karzai, Afghanistans president som ikke makter å få Afghanistan samlet til ett rike og som kjøpslår med klanledere og krigsherrer, bidrar til at stammesamfunnet består. Dette gjør det lettere for Taliban å kjøpe seg fritt leide rundt i landet. George W. Bush som var så opptatt av den amerikanske æren at han glemte å fullføre én oppgave før han begynte på en annen spilte også inn. Slik kan vi ramse opp årsaker, nesten i det uendelige, men grunnet oppgavens rammefaktorer er de mest sentrale blitt plukket ut.

Som den nyklassiske realismen sier, er det mange faktorer som spiller inn for å forklare internasjonale handlinger. Fremdeles kan vi se at systemet bidrar sterkt til forklaringen om hvorfor Taliban ikke har blitt fjernet fra regionen. Pakistans fokus på India og Kasjmirregionen gjør at det blir lettere å oppholde seg i grenseområdene mellom Afghanistan og Pakistan. For at det skal være et håp om å fjerne Taliban som helhet fra regionen, må Pakistan med. Men den pakistanske frykten for at den afghanske regjeringen har en mer pro India holdning og mot Pakistan gjør dette det problematisk. Dette vil kunne bidra til at Pakistan frykter en kamp på flere fronter. Pakistan må bli mer involvert i regionen. Både som en økonomisk samarbeidspartner med Afghanistan, som kan bidra til å bryte ned narkotikatrafikken. Men også militært ved at Pakistan bidrar i opplæringen av politi- og

militærstyrker i Afghanistan. Til sist må de vestlige maktene ta inn over seg, at for å få med Pakistan for fullt i kampen mot Taliban må konflikten i Kasjmirregionen løses. Så lenge Pakistan føler seg nødt til å ha sitt militære fokus i dette området, bidrar dette også til at Taliban får mer eller mindre fritt leide over grensen mellom Afghanistan og Pakistan. Talibans styre i Afghanistan bar preg av at regjeringen ikke hadde noen klar utenrikspolitikk. Dette gjør det mulig for land som Pakistan å få Afghanistan til å føre en utenrikspolitikk som gagnar den pakistanske stat. Når Taliban satt med makten i Afghanistan var deres utenrikspolitikk preget mer av å være et strategisk samarbeid med Pakistan, i stedet for en egen utenrikspolitikk. Noe som gjør at Pakistan heller ønsker en Talibanregjering enn en regjering som skal støtte USA og andre vestlige samfunn.

Viktig er også vestmaktene undervurdering og utelatelse av Taliban. Det er mulig å forstå hvorfor Taliban ble utelatt fra Bonn-konferansen, og at det var ønskelig med en regjering som ikke hadde tilknytning til Taliban. Realpolitisk må en karakterisere denne utelatelsen som en tabbe fra vestmaktene side. For det første ekskluderte de en politisk aktør som hadde sine røtter i Afghanistans største folkegruppe - gruppen teller 42 prosent av befolkningen, og Taliban representerer en del av denne gruppen. For det andre ga vestmaktene syn på Taliban som en terroristorganisasjon, og ikke en politisk aktør, grobunn for voldelige handlinger fra Talibans side. I tillegg vil dette synet bidra til at Taliban ikke ønsker et samarbeid med vestmaktene. Taliban kan ikke stole på vestmaktene, ei heller den vestenvennlige regjeringen i Afghanistan. Dette gjør at Taliban vil ønske å fortsette sine operasjoner og gi offentlige uttalelser fra det skjulte.

Mack (1975) skriver at for en opprørsgruppe som Taliban er det sentrale å ikke tape, så lenge de ikke taper vil de komme til å vinne. Det har vært i Talibans interesse å sørge for at konflikten drar ut i tid, og at vestmaktene må bruke mer og mer ressurser på konflikten. Dette vil medføre at de taper krigen. Kissinger (1969) skriver: "The guerrilla wins if he does not lose", og det er dette som er sentralt for Taliban under vestmaktene operasjon i Afghanistan: sørge for at vestmaktene ikke vinner vil gjøre at de selv vinner. Det er flere elementer som spiller inn for hvorfor vestmaktene ikke har klart å fjerne Taliban. Den mest sentrale er Pakistans fokus mot Kasjmir og India, og i for liten grad mot Afghanistan og Taliban. Det finnes imidlertid flere faktorer innen staten Afghanistan som også bidrar til at vestmaktene ikke har klart å fjerne Taliban.

Til sist for å konkludere er det systemets rolle som besitter den sterkeste forklaringen på hvorfor vestmaktene ikke har klart å fjerne Taliban, men at det finnes variabler innen land- og samfunnsnivået samt på individnivået. Oppgaven har hatt et fokus på hvorfor vestmaktene

ikke har klart å fjerne Taliban. Det vil imidlertid være interessant for videre forskning å skifte fokus på Taliban. Hva er det med Taliban som har gjort at de har klart å bestå? Denne oppgaven har ikke tatt mål av seg til å drøfte dette. Spørsmålet åpner imidlertid døren for videre forskning. Problemstillingen min kan ikke besvares fullt ut ved kun å drøfte vestmaktens svakheter; det vil også være nødvendig å belyse Talibans styrke.

Litteratur

Adeney, Katharine (2008) "Constitutional Design and the Political Salience of "Community" Identity in Afghanistan: Prospects for the Emergence of Ethnic Conflicts in the Post-Taliban Era" *Asian Survey*. Vol. 48, No. 4 pp: 535-557: University of California Press

Afsar, Shahid, Samples, Chris og Wood, Thomas (2008) "The Taliban - an Organizational Analysis" *Military Review*. Vol. 88, No. 3 pp: 58-73 Joint Special Operations University Press

Ahwar, Ahmad Javeed (2012) *From Bonn 2001 to Bonn 2011*. Kabul: Barg Publication

Alnes, Jan Harald (2013) "Thomas Hobbes" *Store Norske Leksikon*. Hentet 14.04.2013 fra: http://snl.no/Thomas_Hobbes

Bakken, Laila Ø. (2009) "Hvem er Taliban?" NRK - Nyheter. Hentet 01.05.2013 fra: <http://www.nrk.no/nyheter/verden/1.6838891>

Berg, Bruce L. (2004) *Qualitative Research Methods*. Boston: Pearson Education

Berg, Ole T. (2013) "Usbekistan - forfatning og politisk system" *Store Norske Leksikon*. Hentet 25.04.2013 fra: http://snl.no/Usbekistan/forfatning_og_politisk_system

Booker, Christopher (2008) "What Afghanistan Need is Infrastructure" *The Telegraph*. Hentet 20.04.2013 fra: <http://www.telegraph.co.uk/comment/columnists/christopherbooker/3560238/What-Afghanistan-needs-is-infrastructure.html>

Brevik, Julie Helmersberg (2013) "Turkmenistan" *Store Norske Leksikon*. Hentet 25.04.2013 fra: <http://snl.no/Turkmenistan>

Brinkmann, Svend og Tanggaard, Lene (2010) *Kvalitative Metoder*. København: Hans Reitzels Forlag

Central Intelligence Agency (2012) "The World Factbook: Afghanistan" Hentet 18.03.2013 fra: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>

Christia, Fotini og Semple, Michael (2009) "Flipping the Taliban: How to Win in Afghanistan" *Foreign Affairs*. Vol. 88, No. 4 pp: 34-45

Cornish, Paul (2004) "NATO: The Practice and Politics of Transformation" *International Affairs*. Vol. 80, No. 1 pp: 63-74 Wiley Publications

Croft, Stuart (2002) "Guaranteeing Europe's Security? Enlarging NATO Again" *International Affairs*. Vol. 78 No. 1 pp: 97-114 Wiley Publications

Dyndal, Gjert Lage og Knutsen, Torbjørn (2012) *Exit Afghanistan*. Oslo: Universitetsforlaget

EASO - European Asylum Support Office (2012) "Afghanistan: Taliban Strategies - Recruitment" Country of Origin Information Report. Hentet 30.04.2013 fra: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/asylum/european-asylum-support-office/bz3012564enc_complet_en.pdf

Edgar, Iain R. (2006) "The "True Dream" in Contemporary Islamic/Jihadist Dreamwork: A Case Study of the Dreams of Taliban Leader Mullah Omar" *Contemporary South Asia*. Vol. 15, No. 3 pp: 263-272

Ege, Rune Thomas (2013) "Antall angrep nesten doblet i "norsk provins" Vg. Hentet 12.05.2013 fra: <http://www.vg.no/nyheter/utenriks/artikkel.php?artid=10116471>

Eide, Kai (2011) *Høyt Spill om Afghanistan*. Oslo: Cappelen Damm

Elman, Miriam F. (1995) "The Foreign Policy of Small States: Challenging Neorealism in its own Backyard" *British Journal of Political Science*. Vol.25, No. 2 pp: 171-217 Cambridge University Press (171-217)

Filseth, Gunnar og Johannessen, Bjørn (2013) "Hamid Karzai" *Store Norske Leksikon*. Hentet 20.05.2013 fra: http://snl.no/Hamid_Karzai

FN-Sambandet (2013) "Hvilke land har atomvåpen" Hentet 25.04.2013 fra: <http://www.fn.no/Tema/Nedrustning/Atomvaapen/Hvilke-land-har-atomvaapen>

Fox News (2013) "Iran's leader threatens to level cities if Israel attacks, criticizes US nuclear talks" Hentet 25.04.2013 fra: <http://www.foxnews.com/world/2013/03/21/iran-threatens-to-level-cities-if-israel-attacks/>

Gordon, Philip H. (2002) "NATO and the War on Terrorism a Changing Alliance" *The Brookings Review*. Vol. 20, No. 3 pp: 36-38 Brookings Institution Press

Gourevich, Peter (1978) "The Second Image Reversed: The International Sources of Domestic Politics" *International Organization*. Vol. 32 No. 4 pp: 881-912 University of Wisconsin Press (881-912)

Gupta, Sanjay (2008) "The Doctrine of Pre-Emptive Strike: Application and Implications during the Administration of George W. Bush" *International Political Science Review*. Vol. 29. No. 2 pp: 181-196 Sage Publications

Hackett, James (2013) "Chapter six: Asia" *The Military Balance*. Vol. 113 no. 1 pp: 205-302

Hackett, James (2010) "Chapter Seven: South and Central Asia" *The Military Balance*. Vol. 110, No. 1 pp: 335-376

Hegseth, Kari Nøst (2009) "Kina i Afrika: Implikasjoner for Kinas tilnærming til ikke-innblanding og suverenitet" Masteroppgave ved Universitetet i Oslo

Hyman, Anthony (2007) "Nationalism in Afghanistan" *International Journal and Middle East Studies*. Vol. 34 No. 2 pp: 299-315 Cambridge University Press (299-315)

Jeppesen, Morten (2004) "Russland og USA i Sentral-Asia: Samarbeid eller rivalisering" *FFI-rapport*. Kjeller: Forsvarets Forskningsinstitutt

Johannessen, Bjørn (2013) "Afghanistan" *Store Norske Leksikon*. Hentet 28.04.2013 fra: <http://snl.no/Afghanistan#menuitem0>

Johnson, Thomas H. (2007) "On the Edge of the Big Muddy: The Taliban Resurgence in Afghanistan" *China and Eurasia Forum Quarterly*, Volume 5, No 2 pp: 93-129

Jones, Seth G. (2008) "The Rise of Afghanistan's Insurgency: State Failure and Jihad" *International Security*. Vol. 32, No. 4. pp: 7-40 The MIT Press

Jones, Seth G. (2008a) "Counterinsurgency in Afghanistan" Santa Monica: RAND Corporation. Hentet 25.05.2013 fra: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2008/RAND_MG595.pdf

Kippe, Robert (2009) "Afghanistan" Sosialistisk Venstreparti (SV) Hentet 25.05.2013 fra: <http://sv.no/content/view/full/11448>

Kissinger, Henry A. (1969) "The Viet Nam Negotiations" *Foreign Affairs* Vol. 47, No. 2 pp: 211-234

Knudsen, Olav Fagelund (2012) "Internasjonal Politikk" *Store Norske Leksikon*. Hentet 04.04.2013 fra: http://snl.no/internasjonalt_politikk/%28studiefelt%29

Leraand, Dag (2013) "United Nations Assistance Mission in Afghanistan" *Store Norske Leksikon* Hentet 20.05.2013 fra: http://snl.no/United_Nations_Assistance_Mission_in_Afghanistan

Mack, Andrew (1975) "Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict" *World Politics*. Vol. 27. No. 2. pp: 175-200 Cambridge University Press

Maley, William (2001) *Afghanistan and the Taliban*. New Delhi: Penguin Books

McCalla Robert B. (1996) "NATO's Persistence After the Cold War" *International Organization*. Vol. 50, No. 3. pp: 445-475 The MIT Press

Mead, Walter Russell (2009) *Special Providence - American Foreign Policy and how it Changed the World*. New York: Taylor & Francis Group.

Moreau, Ron (2011) "Taliban etter Bin Laden" Newsweek Magazine. Hentet 30.04.2013 fra: <http://www.thedailybeast.com/newsweek/2011/05/15/the-taliban-s-plan-for-an-epic-afghan-surge.html>

Moses, Jonathon W. og Knudsen, Torbjørn L. (2007) *Ways of Knowing*. New York: Palgrave Macmillan

NATO (2012) "Chicago Summit Declaration on Afghanistan" Hentet 30.04.2013 fra: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_87595.htm?

Pace, Julie (2013) "Obama Middle East Trip 2013: Iran, Israel-Palestine On The Agenda" *Huffington Post*. Hentet 25.04.2013 fra: http://www.huffingtonpost.com/2013/03/16/obama-middle-east-trip-2013_n_2891624.html

Parsi, Trita (2005) "Israel-Iranian Relations Assessed: Strategic Competition from the Power Cycle Perspectives" *Iranian Studies*. Vol. 38, No. 2. pp: 247-269 Taylor & Francis Publisher

Ranke, Leopold von og Iggers, Georg G. (2011) [1973] *The Theory and Practice of History*. New York: Routledge

Renshon, Jonathan (2008) "Stability and Change in Belief Systems: the Operational Code of George W. Bush" *Journal of Conflict Resolution*. Vol. 52. No. 6. pp: 820-849

Riste, Olav (2005) *Norway's Foreign Relations*. Oslo: Universitetsforlaget

Roberts, Jeffery J. (2003) *The Origins of Conflict in Afghanistan*. Westport: Praeger Publishers

Rose, Gideon (1998) "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy" *World Politics*. Vol. 51, No. 1. pp: 144-172 Cambridge University Press

Saikal, Amin (2006) "Afghanistan's Transition: ISAF's Stabilizing Role" *Third World Quarterly*. Vol 27. No 3. pp: 525-534 Taylor & Francis Publisher

Simonsen, Sven Gunnar (2004) "Ethnicising Afghanistan?: Inclusion and Exclusion in Post-Bonn Institution Building" *Third World Quarterly*. Vol. 25, No. 4. pp: 707- 729 Taylor & Francis Publisher

Stewart, Dona J. (2005) "The Greater Middle East and Reform in the Bush Administration's Ideological Imagination" *Geographical Review*. Vol. 95. No. 3 pp: 400-424

Strickland, Richard Tod (2007) "The Way of the Pashtun: Pashtunwali" *The Canadian Army Journal*. Vol. 10, No. 3 pp: 44-55

Stuckey, Mary E. og Riter, Joshua R. (2007) "George Bush, "Human Rights", and American Democracy" *Presidential Studies Quarterly*. Vol. 37, No. 4. pp: 646-666 Wiley Publishers

Tanner, Stephen (2009) *Afghanistan - A Military History from Alexander the Great to the War Against the Taliban*. Philadelphia: Da Capo Press

UNODC (2012) "Corruption in Afghanistan: Recent patterns and trends" Hentet 20.05.2013 fra: http://www.unodc.org/documents/frontpage/Corruption_in_Afghanistan_FINAL.pdf

UNRIC (2013) "Afghanistan: Bestikkelser dobler innenlandske inntekter" Hentet 15.04.2013 fra: <http://www.unric.org/no/aktuelt/26430-afghanistan-bestikkelser-dobler-innenlandske-inntekter>

Usher, Graham (2009) "The Afghan Triangle: Kashmir, India, Pakistan" Middle East Research and Information Project. *Middle East Report*. No. 251 pp: 20-27

Vogt, Kari "Sharia" *Store Norske Leksikon*. Hentet 18.04.2013 fra: <http://snl.no/sharia>

Waltz, Kenneth (2001) [1959] *Man, the State and War*. New York: Columbia University Press

Zakaria, Tabassum og Stewart, Phil (2013) "U.S. withdrawing 34 000 troops from Afghanistans within a year" *Reuters US*. Hentet 22.03.2013 fra: <http://www.reuters.com/article/2013/02/12/us-obama-afganistan-idUSBRE91B0X420130212>